

Małgorzata Pamuła • Joanna Rzyska
Maja Dobkowska

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe

Poradnik dla rodziców
i nauczycieli

ORE
Ogólna Rada Oszołtwa

Małgorzata Pamuła • Joanna Rzyska
Maja Dobkowska

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe

Poradnik dla rodziców
i nauczycieli

ORE
Ośrodek Rozwoju Edukacji

Ośrodek Rozwoju Edukacji
00-478 Warszawa, Al. Ujazdowskie 28
tel. 22 345 37 00, faks: 22 345 37 70
www.ore.edu.pl
e-mail: ore@ore.edu.pl

Redakcja: dr Grażyna Czetwertyńska, Maria Gorzelak

Projekt okładki, opracowanie graficzne, skład: Agnieszka Czyżowska-Nyka

Wydanie I

© Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 2007

Wydanie II

© Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2014

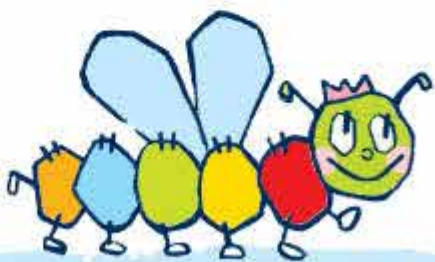
ISBN 978-83-62360-63-5

Publikacja bezpłatna

Spis treści

Od Autorek	5
Co to jest <i>Europejskie portfolio językowe</i> ?	7
Dlaczego warto korzystać z <i>Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego</i> ?	8
Jak jest zbudowane <i>Moje pierwsze europejskie portfolio językowe</i> ?	9
• Gąsienica Mówka	
• Dziennik – <i>Jak staję się poliglotą</i>	
• Zestaw naklejek	
• Zestaw naklejek do oceny prac dziecka	
• Zestaw naklejek „językowych”	
• Kolorowa gąsienica-motyl	
Jak tworzyć i wypełniać <i>Moje pierwsze europejskie portfolio językowe</i> ?	12
• Pudełko (dossier)	
• Dziennik – <i>Jak staję się poliglotą</i>	
• Jak uzupełniać poszczególne strony <i>Dziennika – Jak staję się poliglotą</i> ?	
• Zestaw naklejek do samooceny	
• <i>Gąsienica Mówka</i>	
• Jak uzupełniać strony <i>Gąsienicy Mówki</i> – paszportu językowego?	
• Kiedy wypełniać strony w <i>Gąsienicy Mówce</i> ?	
Jak pomóc dziecku w tworzeniu <i>Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego</i> ?	19
• Rola nauczyciela języka	
• Rola wychowawcy przedszkolnego	
• Rola rodziców	
• Podział obowiązków, gdy dziecko uczy się języka obcego w przedszkolu	
<i>Moje pierwsze europejskie portfolio językowe</i> w przedszkolu	22
Pomysły i zabawy z <i>Gąsienicą Mówką</i>	23
Scenariusze zajęć	25
Podsumowanie	33
Tabela samooceny	34
Bibliografia	35
Aneks	36

Od autorek

Już od dawna wiadomo, że warto uczyć małe dzieci języków obcych. Nawet jeśli nam się wydaje, że niewiele zapamiętają, to na pewno dowiedzą się, że ludzie mówią różnymi językami, że istnieje wiele słów, które mogą znaczyć to samo, że są słowa, które mogą brzmieć podobnie a co innego znaczą, że takie same treści można wyrażać w różny sposób i że warto poprawnie formułować swoje wypowiedzi, bo wtedy jest się lepiej zrozumianym przez inne osoby.

Warto też wcześniej, bo już w okresie przedszkolnym, zacząć uczyć dzieci oceniania własnych różnych umiejętności oraz nabywanych przez inne dzieci – w tym umiejętności językowych i kulturowych. Językowych – nie tylko tych, opanowanych w językach obcych, ale przede wszystkim w języku ojczystym; kulturowych – nie tylko obecnych w rodzimej i innych kulturach, ale i tych codziennych, widocznych w powszechnym zachowaniu przedszkolaków. Warto je uczyć, że ich sposób mówienia, dobierania słów, formułowania zdań, nadawania im takiej a nie innej intonacji świadczy o nich samych – o ich wychowaniu, manierach i stosunku do drugiego człowieka.

Będąc przekonane, że *Moje pierwsze europejskie portfolio językowe* ułatwia realizowanie powyższych celów i może tym samym stać się cennym instrumentem wspierającym rozwój poznawczy, emocjonalny i społeczny dziecka, chcemy zachęcić wszystkich do wspólnego tworzenia go z dziećmi.

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe powstało przy współpracy przedszkolaków i ich nauczycielek – bez ich pomocy i uwag nie udało by się nam go utworzyć. Szczególne podziękowania składamy pani Agnieszce Stefanek, nauczycielce języka angielskiego i francuskiego pracującej w Krakowie, pani Tatianie Konderak, prowadzącej kursy językowe „Francuski dla najmłodszych” w krakowskich przedszkolach, pani Anecie Porczyk, nauczycielce z przedszkola „Trampoline” w Warszawie oraz pani Agnieszce Larysz-Onyszko z „Kangurowego Przedszkola” w Krakowie, która jest również współautorką scenariuszy zajęć zamieszczonych w tym poradniku. Szczególnie dziękujemy też pani Jolancie Sajderze z Akademii Pedagogicznej w Krakowie za udzielane nam konsultacje oraz przedszkolakom z „Kangurowego Przedszkola”, które wraz ze swoją nauczycielką angielskiego nadały gąsienicy imię Mówka, by pomogła im nauczyć się ładnie mówić w różnych językach.

Podziękowania kierujemy także do pani Marii Gorzelak z CODN w Warszawie, wspierającej nas i pomagającej w organizacji pracy nad *Portfolio* oraz do całego zespołu ekspertów pracujących nad jego wdrażaniem.

Ponieważ *Moje pierwsze europejskie portfolio językowe* jest materiałem dla najmłodszych – tak samo ważna jak treść, jest forma materiałów – chcemy podziękować zatem pani Agnieszce Czyżowskiej-Nyce, która czuwała nad ich formą graficzną i twórczo rozwijała nasze pomysły.

Korzystanie z *Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego* nie jest łatwe, lecz może dostarczyć dziecku, jego opiekunom i nauczycielom wiele satysfakcji. Systematyczne konstruowanie *Portfolio* wpływa pozytywnie na ocenę umiejętności dziecka, stawia dziecko w centrum całego procesu nauczania/uczenia się oraz ułatwia wymianę informacji między dzieckiem, nauczycielem i rodzicem na temat tego, czego i jak się dziecko uczy, w czym można mu pomóc, na co zwrócić szczególną uwagę, by stało się twórcze, myślące i wnikliwe w poznawaniu siebie i świata.

Zachęcamy rodziców i nauczycieli do nauczania dzieci korzystania z *Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego*. Życzymy też wszystkim dzieciom, rodzicom i nauczycielom dużo satysfakcji we wspólnym tworzeniu tego *Portfolio językowego*.

Autorki

Co to jest *Europejskie portfolio językowe?*

Czym jest portfolio? Zazwyczaj jest to teczka służąca do prezentacji osiągnięć danej osoby. Zawiera prace wykonane przez jej właściciela, które pozwalają innym na ocenę posiadanych przez niego umiejętności. Portfolio przygotowują często artyści, dekoratorzy wnętrz, architekci i przedstawiciele wielu innych zawodów, chcący zaprezentować swoje kompetencje, zrealizowane zadania i udokumentować swoje osiągnięcia.

Europejskie portfolio językowe (EPJ) ma na celu ułatwienie prezentacji umiejętności językowych w różnych językach i nabywanych doświadczeń kulturowych. Ma wspierać naukę języków nie tylko w trakcie kolejnych etapów edukacji przedszkolnej, szkolnej i pozaszkolnej, lecz również przez całe życie. Z tego powodu dla osób uczących się języków powstały kolejne wersje *Europejskiego portfolio językowego*:

- *Moje pierwsze europejskie portfolio językowe dla dzieci od 3 do 6 lat,*
- *Europejskie portfolio językowe dla dzieci od 6 do 10 lat,*
- *Europejskie portfolio językowe dla uczniów od 10 do 15 lat,*
- *Europejskie portfolio językowe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów*
- *oraz Europejskie portfolio językowe dla dorosłych.*

Każde *Europejskie portfolio językowe* jest tworzone na podstawie modelu opracowanego przez ekspertów Rady Europy i składa się z trzech części: *Paszportu językowego, Biografii językowej i Dossier.*

- ✧ W *Paszporcie językowym*, który jest swego rodzaju dokumentem podsumowującym umiejętności językowe, jest miejsce na prezentację doświadczeń językowych i kulturowych. Ilustruje on profil językowy osoby uczącej się. Odnotowywane są też w nim jej osiągnięcia czy sukcesy – te niewielkie, np. nauczenie się wierszyków, większe, np. udział w konkursach językowych i te największe, np. zdawane egzaminy językowe i ich rezultaty.
- ✧ W *Biografii językowej* odnotowuje się nabywane doświadczenia językowe i kulturowe. Jest w niej również miejsce na odnotowanie postępów w poznawaniu języków – również tych drobnych, np. znam parę słów w dwóch językach i tych znaczących, np. bez problemów porozumiewam się na każdy temat w trzech językach. Ułatwia ona również opis własnych sposobów uczenia się oraz samoocenę.
- ✧ *Dossier* jest miejscem, w którym osoba ucząca się gromadzi swoje prace, ilustrujące przebieg jej nauki języków oraz zdobywane kolejne umiejętności i osiągnięte sukcesy.

Europejskie portfolio językowe wzmacnia motywację do nauki języków. Uczy dostrzegania swoich postępów i ułatwia zrozumienie przyczyn braku sukcesów. Umożliwia stosowanie skutecznych sposobów uczenia się i ułatwia sformułowanie odpowiedzi na pytanie, dlaczego ciągle tak mało umiem. Odpowiedź ta jest zawsze pozytywna – może ciągle jeszcze umiem za mało, ale jednak coś umiem! *Portfolio* uczy też samodzielności w nauce i nawet robiącej niewielkie postępy osobie pozwala na poznanie swoich mocnych stron, będących zachętą do dalszej pracy. Używając terminologii znanej nauczycielom języków obcych, *Europejskie portfolio językowe* to narzędzie autonomizacji ucznia, skutecznie wspierające proces dydaktyczny (Komorowska, 2002).

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe jest adresowane do dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat). Ma nauczyć dziecko obserwacji procesu uczenia się i poznawania innych kultur i języków oraz ułatwić mu i innym ocenę jego umiejętności językowych. Ma za zadanie przygotowanie dziecka do stania się uczniem refleksyjnym i motywowanym do nauki, nie tylko na zajęciach językowych, ale również poza nimi. W *Portfolio językowym* nie tylko rejestruje się wiedzę i umiejętności, jakie dziecko zdobyło w trakcie zajęć językowych, ale także to, czego nauczyło się poza nimi – w trakcie podróży, lektur, rozmów z innymi czy z wielu innych środków przekazu. *Portfolio językowe* ma również pomóc w dostrzeganiu i ocenie postępów, jakie dziecko zrobiło w trakcie swojej nauki. Dzięki niemu istnieje możliwość obserwacji tego, czego i w jaki sposób się uczy.

Dlaczego warto korzystać z *Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego*¹?

Idea portfolio jest nowoczesna, a zarazem atrakcyjna dla wszystkich osób biorących udział w procesie nauczania/uczenia się. Jest to materiał nastawiony na ocenę umiejętności ucznia, będącego jednocześnie aktywnym twórcą swojego portfolio. Proponowany dzieciom materiał jest tak skonstruowany, by stymulował ich rozwój poznawczy a także wspierał ich rozwój emocjonalny i społeczny.

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe jest ważne dla dziecka. Dzięki niemu ma ono możliwość uczenia się oceny swoich umiejętności. Ta kompetencja będzie mu przydatna w dalszej nauce, w kolejnych etapach edukacji. Od tego, czy dobrze rozwiniemy umiejętności samooceny oraz od jakości zdefiniowanych na tym etapie kształcenia celów, zależy, czy wykształcimy refleksyjnego i samodzielnego ucznia, który nie będzie ograniczał swojej nauki tylko do tego, czego uczy się w szkole.

Do budowania *Portfolio* konieczne jest jednak zaangażowanie ze strony dziecka, bo jest to materiał interaktywny. Przedszkolak w swoim *Portfolio językowym* rejestruje i segreguje swoje prace, dokonując wśród nich wyboru. Swój dziennik tworzy z rodzicami lub/i z nauczycielem. Daje mu to możliwość pokazania tego, co lubi, jakie są jego preferencje, rozwija jego poczucie własnej wartości i wiary we własne siły.

Portfolio to także miejsce, gdzie można odkryć innym swoje uczucia i emocje oraz wzmocnić te pozytywne. Dziecko dokumentuje w nim **tylko i wyłącznie swoje sukcesy**, co pozwala docenić wysiłek, jaki włożyło w ich osiągnięcie. Ma również możliwość pokazania, czego uczy się obecnie, czego się już nauczyło oraz jak się uczy.

Nauczyciele i rodzice, którzy zdecydują się na korzystanie z *Europejskiego portfolio dla dzieci od 3 do 6 lat*, znajdą w nim jasne kryteria oceny umiejętności językowych i kulturowych, pozwalające na efektywniejszą analizę procesu uczenia się oraz osiągniętych przez dziecko efektów.

Dziecko korzystające z *Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego*:

- ✧ wdraża się do samodzielnego uczenia się oraz do samooceny,
- ✧ ma możliwość pokazania, czego się uczy i gdzie odnosi sukcesy,
- ✧ może pokazać, jak się uczy.

¹ Na kolejnych stronach używamy albo całego tytułu *Moje pierwsze europejskie portfolio językowe*, albo *Portfolio językowe* lub tylko *Portfolio*.

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe:

- ✧ wspiera autonomię² dziecka i jego kreatywność,
- ✧ poszerza i pogłębia współpracę między nauczycielami i rodzicami.

Koncepcja *Portfolio językowego* wpisuje się w nowoczesny nurt oceniania – **oceniania kształtującego**, którego głównym celem jest wspieranie uczenia się oraz zwiększanie efektywności nauczania. Ocenianie kształtujące jest skupione na analizie i ocenie całego procesu uczenia się. Podmiotem wszystkich działań w ocenianiu kształtującym jest uczeń i celem tego typu oceniania jest pomoc dziecku w uczeniu się. Ocenianie kształtujące jest ściśle związane z planowaniem pracy dydaktycznej oraz z współpracą nauczyciela z uczniem.

Portfolio może też być zarówno dla dziecka, jak i jego rodziców wspólną pamiątką z pierwszych lat odkrywania nowych języków, którą po latach ogląda się z wielkim wzruszeniem!

✿ Jak jest zbudowane *Moje pierwsze europejskie portfolio językowe*?

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe to kolorowe pudełko, w którym znajduje się:

- ✧ składana w harmonijkę książeczka (zwaną dalej *Gąsienicą Mówką*), pełniąca funkcję paszportu językowego,
- ✧ dziennik dziecka *Jak staję się poliglotą*, który jest jego biografią językową oraz zawiera listę prac dziecka, które zostały przez niego wybrane do przechowania w pudełku,
- ✧ zestaw naklejek,
- ✧ kolorowa gąsienica-motył do wycięcia.

✿ GĄSIENICA MÓWKA

Gąsienica Mówka to dwustronna książeczka do uzupełniania przez dziecko wraz z osobą dorosłą. Spełnia ona funkcję paszportu językowego. *Paszport*, w myśl koncepcji *Europejskiego portfolio językowego*, służy do prezentacji i podsumowania osiągnięć językowych oraz umiejętności i doświadczeń zdobytych w różnych językach. Pozwala na dokonanie samooceny w postępach w poznawaniu danego języka, jak również zawiera informacje na temat kontaktów z osobami, które mówią innymi językami niż język ojczysty dziecka.

Awers książeczki ma wyodrębnione cztery części, różniące się od siebie kolorem, odpowiadające czterem etapom nauki przedszkolnej.

Na tych stronach dziecko z pomocą dorosłego podsumowuje swoje doświadczenia językowe i kulturowe.

² Autonomia = samodzielność.

Na ostatniej stronie *Gąsienicy Mówki* jest umieszczona tabela ilustrująca profil językowy dziecka. Jest ona odzwierciedleniem jego rozwoju językowego w każdym z przyswajanych przez niego języków.

Przy jej uzupełnieniu będzie pomocny opis umiejętności językowych dziecka, jaki jest zamieszczony na ostatniej stronie *Dziennika* w *Tabeli umiejętności*.

Część ta służy nauczycielom oraz rodzicom i jest wypełniana **tylko przez osoby dorosłe**.

Na rewersie książeczki znajdują się ilustracje ćwiczeń językowych, w których dziecko mogło brać udział w trakcie zajęć. Rozwijanie umiejętności mówienia ma zmierzać do opanowania przez dziecko nowego języka w takim zakresie, aby umożliwić mu sprawną komunikację w tym języku.

Na główce *Mówki* jest miejsce na wpisanie znaczących, ważnych dla dziecka osiągnięć językowych.

DZIENNIK – JAK STAJĘ SIĘ POLIGLOTĄ

Dziennik – Jak staję się poliglotą to biografia językowa każdego dziecka, które buduje swoje *Portfolio językowe*.

Na stronie 2 są informacje dla rodziców, jak go wypełniać. Każda ze stron dziennika została opatrzona podpowiedziami dotyczącymi treści, jakie mogą się w nim znaleźć. Znajdują się tu strony przeznaczone na przykład na opisanie i zilustrowanie naprawdę wielkiego wydarzenia, zebranie kolekcji autografów, pokazanie nowych znajomych, zamieszczenie znanych wierszy i piosenek, zilustrowanie sukcesów oraz pokazanie tego, czego się dziecko uczy.

Ostatnie strony *Dziennika – Jak staję się poliglotą* (s. 36-39) są przeznaczone na uporządkowanie i opisanie prac dziecka, które znajdują się w jego pudełku.

ZESTAW NAKLEJEK

ZESTAW NAKLEJEK DO OCENY PRAC DZIECKA

Ważnym, nowatorskim elementem *Portfolio* jest ocena wykonanych przez dziecko prac, dokonywana wspólnie z dorosłym przy pomocy kolorowych naklejek. Ocena ta odbywa się na trzech poziomach:

☆ **emocjonalnym** – czy dziecku podobało się dane zadanie i jak sobie z nim poradziło,

☆ **społecznym** – czy wykonane zadanie zostało zrobione samodzielnie, czy z innymi dziećmi w grupie,

☆ **poznawczym** – jaki był stopień trudności zadania.

W zestawie jest 220 naklejek (po 20 każdej), które dziecko wybiera, a następnie wspólnie z opiekunem nakleja na wypełnionych stronach *Dziennika*.

🌸 ZESTAW NAKLEJEK „JĘZYKOWYCH”

Drugi zestaw naklejek, jakie dziecko ma do dyspozycji, to kolorowe figury geometryczne, symbolizujące języki, których się ono uczy.

Zaczynając z dziećmi budowanie ich *Portfolio* zachęcamy je do wyboru symbolu, który będzie w całym *Portfolio* oznaczał język, którego się uczy, np. żółty trójkąt może symbolizować język polski a niebieskie kółko język angielski.

W zestawie, jaki jest do dyspozycji dziecka, znajdują się małe i duże figury. Z większych, których jest 84 (po 28 każdej) korzysta się przy wypełnianiu paszportu językowego, na stronach *Mam 3, 4, 5, 6 lat*.

A z mniejszych, których jest po 240 każdej figury, korzysta się w trakcie wypełniania w *Paszporcie językowym* tabeli ilustrującej profil językowy dziecka oraz przy wypełnianiu rewersu paszportu, gdzie zaznacza się, w jakich ćwiczeniach językowych dziecko brało udział.

🌸 KOLOROWA GĄSIENICA-MOTYL

Motyl jest symbolem przeobrażenia, jakie dokonuje się w dziecku, gdy uczy się różnych języków i poznaje inne kultury. Nauczyciel lub rodzic przygotowuje go z dzieckiem wtedy, gdy kończy ono pracę z przedszkolnym *Portfolio*.

Dziecko jest wtedy gotowe do spotkania ze smokiem Europkiem, który poprowadzi je przez następne *Europejskie portfolio językowe dla dzieci od 6 do 10 lat*.

Jak tworzyć i wypełniać *Moje pierwsze europejskie portfolio językowe?*

PUDELKO (DOSSIER)

Pudełko jest przeznaczone do przechowywania w nim prac dziecka. Dzieci uczą się dokonywania wyboru prac, które chcą zachować, ich segregowania oraz katalogowania. Każdy rysunek czy ćwiczenie, które wkładamy do pudełka, trzeba opisać (tytuł pracy, data). Spis prac znajdujących się w pudełku jest umieszczony na stronach 36-39 *Dziennika*. Na tych stronach wspólnie z dzieckiem zapisujemy tytuł pracy oraz datę jej wykonania. Ile prac włożyć do pudełka? – to decyzja dziecka. Po zajęciach zapytajmy je, czy chce pracę lub wykonane ćwiczenie włożyć do swojego dossier.

DZIENNIK – JAK STAJĘ SIĘ POLIGLOTĄ

Autorem *Dziennika – Jak staję się poliglotą* jest dziecko. Dorośli muszą mu jednak pomóc w uzupełnianiu go nowymi informacjami o jego uczeniu się oraz o poznawaniu nowych języków i kultur. Nauczyciel powinien go regularnie uzupełniać w trakcie zajęć językowych a rodzice uzupełniać razem z dzieckiem, gdy zabierają go do domu w ustalone dni.

Dziennik należy podpisać na okładce w koronice: „*Dziennik ...Jasia, Marysi, Ani*”, następnie napisać imię i nazwisko dziecka – autora *Dziennika* – w wybranym przez niego miejscu. Dzieci, które już umieją samodzielnie się podpisać, robią to same. Na stronie tytułowej *Dziennika* dziecko wkleja do przygotowanego specjalnie „okienka” swoje aktualne zdjęcie. Najlepiej, by dzieci wykonywały jak najwięcej czynności przy wypełnianiu *Dziennika* bez pomocy rodziców. Te, które już potrafią pisać, mogą samodzielnie podpisywać wklejane materiały lub dodawać swoje krótkie komentarze. Młodsze mogą „dyktować” dorosłym teksty, samodzielnie przygotowywać rysunki, szlaczki czy wymaginowane „podpisy”.

Mile widziana jest wszelka inicjatywa twórcza i co się z tym wiąże – zwiększanie różnorodności technik, od tradycyjnego rysunku kredką i flamastrem, po używanie farb.

JAK UZUPEŁNIAĆ POSZCZEGÓLNE STRONY DZIENNIKA – JAK STAJĘ SIĘ POLIGLOTĄ?

Naprawdę wielkie wydarzenie (s. 3-5) – tutaj wpisujemy informacje o szczególnych wydarzeniach w życiu dziecka, związanych z jego nauką języków. Na przykład:

12.02.2007 – *Olga zaczyna uczyć się w przedszkolu angielskiego.*

14.03.2007 – *Olga potrafi zaśpiewać swoją pierwszą piosenkę po angielsku.*

21.05.2007 – *Olga po raz pierwszy spotkała dzieci, które mówiły po angielsku – świetnie się z nimi bawiła.*

Moja kolekcja autografów (s. 6) – na tej stronie dzieci mogą kolekcjonować podpisy osób, które miały związek z ich nauką języka. Może się zatem tutaj znaleźć podpis pani od niemieckiego, mamy lub taty – jeśli sami uczą dziecko, cici, która nauczyła wyliczanki po francusku i innych ważnych dla dziecka osób.

To moi nowi znajomi (s. 7-9) – tutaj jest miejsce na zdjęcia czy portrety osób, mówiących innymi

językami, wykonane przez dzieci, które je spotkały. To może być zdjęcie znajomych, którzy mieszkają w Czechach, zaproszonego na zajęcia językowe gościa czy obcokrajowca spotkanego na ulicy.

Moje ulubione wliczanki, piosenki i wiersze (s. 10-13) – na te strony możemy z dzieckiem wkleić teksty piosenek oraz wiersze, których się uczy, możemy zachęcić je do zilustrowania tekstów.

Filmy, programy telewizyjne, przedstawienia, koncerty (s. 14-15) – bilety z kina czy koncertu, program przedstawienia – to przykładowe materiały, które mogą znaleźć swoje miejsce na tych stronach *Dziennika*. Te materiały mogą być pretekstem do rozmowy z dziećmi o bohaterach filmów, z jakiego kraju pochodzą, jakim językiem mówią. A po koncercie warto powiedzieć dzieciom o kompozytorze, np. o Szopenie, który był Polakiem, ale wyjechał do Francji i tam mówił po francusku. Może warto zapoznać dzieci z bajką *Piotruś i Wilk* Czajkowskiego w jakiejś wersji językowej i opowiedzieć o instrumentach, które mówią różnymi językami?

To moje sukcesy językowe (s. 16-19) – to miejsce, które dla dziecka oraz dla wszystkich osób pomagających mu w tworzeniu *Portfolio* jest bardzo ważne. Wpisujemy tutaj wszystkie osiągnięcia językowe dziecka. Na przykład:

2.04.2007 – *Antoś po raz pierwszy zaśpiewał sam piosenkę po francusku!*

7.05.2007 – *Tomek nauczył swojego brata wliczanki „Un, deux, trois nous irons au bois”.*

1.06.2007 – *Na wakacjach w Grecji Asia samodzielnie kupiła sobie loda – potrafiła o niego poprosić po angielsku.*

Moje podróże (s. 20-21) – jeśli dzieci podróżują, to mogą tutaj wkleić zdjęcia ze swoich podróży i poznawania innych krajów. Uzupełnieniem mogą być ilustracje wykonane przez same dzieci, bilety kolejowe czy lotnicze oraz inne ważne dla dziecka pamiątki. Jeśli nie podróżują, to mogą to być ich podróże wyimaginowane – na podstawie słuchanych książek, audycji radiowych i telewizyjnych, filmów, opowiadań innych dzieci czy osób dorosłych. Uzupełnieniem wymyślonych podróży powinny być rysunki dzieci.

Moje ulubione dania z innych krajów (s. 22-23) – mimo że dzieci w tym wieku niechętnie jadają nowości, możemy je zachęcać do poznawania potraw z innych krajów. Na tych stronach jest miejsce na przepisy potraw, które dzieci mogą robić z nauczycielem lub rodzicami, np. na naleśniki, które jedzą Francuzi w karnawale, spaghetti bolognese i inne. Dzieci mogą ozdobić lub zilustrować te przepisy, można wkleić zdjęcie zrobione podczas przygotowywania posiłku czy wycięte z gazety.

Moje lektury (s. 24-27) – na zajęciach językowych dla najmłodszych nie może zabraknąć czytania w języku obcym, oglądania książeczek. Poznanych nowych bohaterów dzieci mogą sportretować w swoich dziennikach. Warto wpisać też tytuł poznanej przez dziecko książeczki, autora oraz ilustratora.

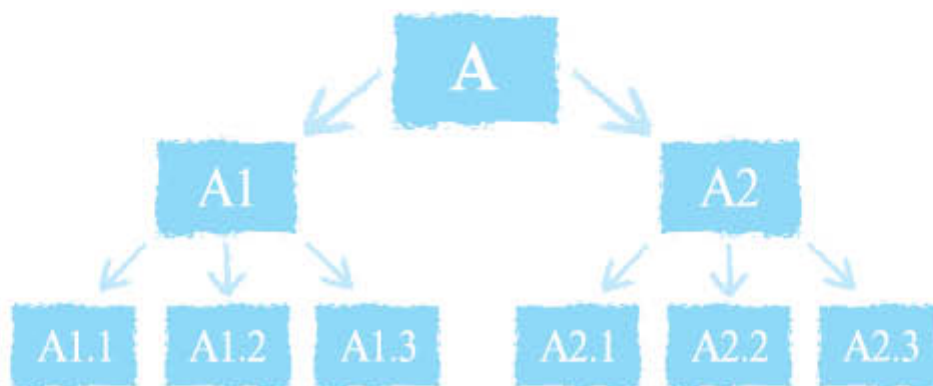
Moje fotografie (s. 28-31) – tutaj jest miejsce na wybrane przez dziecko fotografie. Wybór ich zależy od niego samego. Mogą to być fotografie z imprez zorganizowanych w przedszkolu lub grupie językowej (*Halloween, Mardi Gras* i inne), wycieczek czy zdjęcia z zabaw w trakcie zajęć językowych.

Zobaczcie, czego się uczę (s. 32-35) – tutaj można wkleić różne ćwiczenia wykonane przez dziecko w czasie zajęć językowych, karty pracy, testy sprawdzające rozumienie. Tutaj też dziecko samo może wpisać, czego się uczy (np. nazw różnych instrumentów, przyborów do rysowania, malowania i innych).

Tabela umiejętności

Na ostatniej stronie *Dziennika* jest zamieszczona *Tabela umiejętności*. Ma ona za zadanie ułatwienie osobom pracującym z dzieckiem ocenę jego poziomu opanowania języka. Tabela została opracowana na podstawie opisów sprawności językowych zamieszczonych w *Europejskim systemie opisu kształcenia językowego* (2003)³. Ze względu na specyfikę pracy na poziomie przedszkolnym opis poziomów językowych został uszczegółowiony. Zakładamy, że dziecko w tym wieku nie opanuje języka na wyższym poziomie niż podstawowy, który jest nazwany poziomem A. Poziomy A1, A1.1, A1.2 itd. to uszczegółowienia poziomu podstawowego A. Oryginalna tabela samooceny opracowana przez ekspertów Rady Europy znajduje się na stronie 34 tego poradnika.

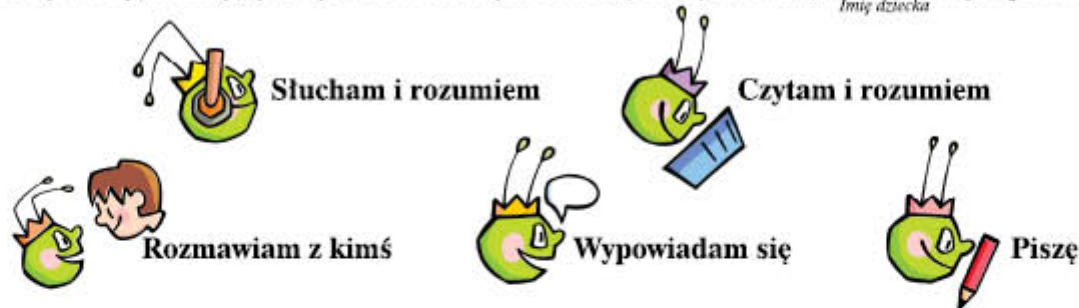

W tabeli opisano następujące sprawności językowe:

- ☞ Rozumienie (Słucham i rozumiem, Czytam i rozumiem),
- ☞ Mówienie (Rozmawiam z kimś, Wypowiadam się),
- ☞ Pisanie (Piszę).

Każda ze sprawności została oznaczona symbolem, który jest również wykorzystany w tabeli oceny umiejętności językowych na ostatniej stronie *Gąsienicy Mówki* (..... już potrafi).

Imię dziecka

Ze względu na to, że dzieci w ostatniej grupie przedszkolnej dopiero uczą się czytać i pisać w języku ojczystym, te sprawności nie zostały szerzej opisane w tabeli. Jeśli nauczyciel lub rodzic chciałby wraz z dzieckiem je ocenić, to może się odwołać do tabeli ogólnej zamieszczonej na stronie 34 poradnika.

³ *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie ocenianie* (2003), Warszawa: Rada Europy, Wydawnictwa CODN – to polska wersja dokumentu Rady Europy (*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment; Un Cadre Européen Commun de Référence pour les Langues: Apprendre, Enseigner, Évaluer*), który jest swoistym przewodnikiem po uczeniu się/nauczaniu języków i po ocenianiu. Z tego dokumentu wywodzi się idea *Europejskiego portfolio językowego*, patrz: www.codn.edu.pl/portfolio.

❖ ZESTAW NAKLEJEK DO SAMOOCENY

Naklejki mają na celu ułatwienie dziecku dokonania oceny wykonanych przez niego prac. Dziecko ma do dyspozycji zestaw różnych naklejek, które można wykorzystać w trakcie nauki. Rozmawiając z nauczycielem, rodzicami czy opiekunami na temat swoich prac czy wykonanych zadań, dziecko uczy się refleksji nad tym, co potrafi zrobić, nad czym jeszcze powinno popracować.

Rozpoczynając z dzieckiem wspólną ocenę wykonywanych przez niego zadań najpierw zapoznajmy je z naklejkami. Zachęcamy je do samodzielnego odgadnięcia ich znaczenia. Zapytajmy: *Co robi Gąsienica Mówka na rysunku? Czy jest zadowolona? Dlaczego jest zadowolona?* Potem w trakcie oceniania z dzieckiem tego, co zrobiło, przypomnijmy mu, co oznaczają poszczególne naklejki i zapytajmy, którą z nich chciałoby nakleić na swojej pracy i dlaczego.

Oto kilka przykładów, jakie naklejki można wybrać do poszczególnych ćwiczeń:

1. Po pokolorowaniu rysunku według wskazówek

2. Po poprowadzonej przez dziecko zabawie

3. Po udziale w zabawie językowej

4. Po samodzielnym opisie ilustracji

5. Po nazwaniu kolorów klocków

6. Po nauczeniu Babci piosenki angielskiej

7. Po wspólnej zabawie

Z czasem dzieci nabiorą nawyku wklejania naklejek do każdego wpisu w dzienniku i po wykonaniu pracy, którą chciałyby zachować w swoim pudełku (dossier).

❖ GĄSIENICA MÓWKA

Gąsienica Mówka to paszport językowy ucznia, czyli podsumowanie tego, czego dziecko nauczyło się w kolejnych latach nauki języka. Materiał ten wypełniamy tak jak i *Dziennik* wspólnie z dzieckiem. Wyjątkiem jest tabela umiejętności językowych, którą wypełnia dorosły.

🌸 JAK UZUPEŁNIAĆ STRONY *GĄSIENICY MÓWKI* – PASZPORTU JEZYKOWEGO?

- 🐛 **Mam 3, 4, 5, 6 lat** – Te strony uzupełniamy na początku każdego roku szkolnego. Jest tutaj miejsce na wklejenie zdjęcia dziecka (lub wklejenie narysowanego przez dziecko autoportretu) oraz na napisanie, jakich uczy się języków. W kratkach obok nazwy języka dziecko wkleja naklejkę z symbolem języka, tzw. naklejkę „językową”. W zestawie naklejek mamy do dyspozycji po 28 większych figur geometrycznych: 28 żółtych trójkątów, 28 niebieskich kółek i 28 zielonych kwadratów. Zachęmy dziecko, aby samo wybrało znaczek dla języków, których się uczy, np. dla języka polskiego może to być żółty trójkąt, dla języka angielskiego niebieskie kółko a dla innego języka, które zna dziecko, może to być zielony kwadrat. Wybór symbolu dla języka może być okazją do wprowadzenia lub utrwalenia przez dziecko znajomości podstawowych figur geometrycznych i kolorów. Symbol, jaki jest przypisany do danego języka, musi być **taki sam** w całym *Portfolio*. Nie można go zmieniać w trakcie pracy.

- 🐛 **Naprawdę wielkie wydarzenie** – Te strony w *Gąsienicy Mówce* to podsumowanie tego, co zdarzyło się w ciągu roku i zostało zapisane w *Dzienniku – Jak staję się poliglotą*. Pod koniec rocznej pracy, przeglądając z dziećmi pudełko z pracami oraz *Dziennik*, zachęmy je do wybrania tego najważniejszego dla dziecka wydarzenia! Wpiszmy je wspólnie do *Gąsienicy*:

- 🐛 **Tabela umiejętności językowych** – została umieszczona na ostatniej stronie *Gąsienicy Mówki*. Na podstawie obserwacji dziecka oraz przy pomocy tabeli umiejętności, która jest zamieszczona na ostatniej stronie *Dziennika*, każda osoba, która uczy dziecko języka, ma możliwość określenia jego poziomu opanowania danego języka. W tabeli każda ze sprawności językowych została oznaczona symbolem (tak jak w tabeli umiejętności w *Dzienniku*):

Osoba, która ocenia umiejętności językowe dziecka, wpisuje datę oceny w odpowiedniej kratce. Tabela ta pozwala zarówno nauczycielowi, jak i rodzicowi zaobserwować postęp, jaki robi dziecko ucząc się różnych języków.

☞ **Ilustracje sytuacji językowych** – Rozwijanie umiejętności mówienia ma zmierzać do opanowania przez dziecko nowego języka w takim zakresie, aby umożliwić mu sprawną komunikację w danym języku. Na rewersie *Gąsienicy* znajdują się ilustracje sytuacji językowych, w których dziecko mogło brać udział w trakcie zajęć i w trakcie których mogło rozwijać swoje umiejętności językowe:

- ☞ Potrafię zrozumieć, o co się mnie prosi.
- ☞ Potrafię powtórzyć różne wyrazy i zdania.
- ☞ Potrafię rozpoznać wyrazy, w których występuje ta sama sylaba, głoska.
- ☞ Potrafię znaleźć rym do danego wyrazu.
- ☞ Potrafię opisać różne przedmioty.
- ☞ Potrafię opisać osoby na obrazku.
- ☞ Potrafię poprowadzić zabawę.
- ☞ Potrafię tworzyć zdania, wierszyki i krótkie opowiadania.
- ☞ Potrafię powiedzieć, gdzie coś się znajduje (nad/pod, przed/za).
- ☞ Potrafię się przedstawić i coś o sobie powiedzieć.
- ☞ Potrafię wyrażać, co czuję.
- ☞ Potrafię wziąć udział w rozmowie.
- ☞ Potrafię grupować i łączyć ze sobą różne słowa.
- ☞ Potrafię dostrzec różnice między tym, co widzę i słyszę.
- ☞ Potrafię śpiewać różne piosenki.
- ☞ Potrafię recytować różne wierszyki i wliczanki.
- ☞ Potrafię odpowiadać na proste pytania.
- ☞ Potrafię zrozumieć krótsze i dłuższe wypowiedzi, bajki.

W trakcie roku szkolnego przedszkolak wraz z opiekunem stopniowo opanowuje różne umiejętności. Kolejność jest dowolna i zależy od tego, jak jest realizowany program nauczania. Jeżeli dziecko brało udział w ćwiczeniu, które pozwoliło mu na zdobycie określonych umiejętności językowych, to z zestawu naklejek wybiera naklejkę z odpowiednim symbolem języka, a następnie wkleja ją do *Gąsienicy*.

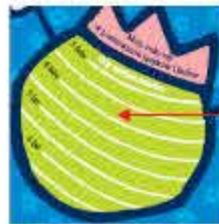
W te kwadraciki wklej razem z dzieckiem symbol języka, w którym zostało wykonane ćwiczenie

⇒ *Moje sukcesy* to miejsce, w którym wpisujemy największe, według dziecka, umiejętności językowe, jakie zdobyło w danym roku. Na przykład:

25.12.2006 – Amelka zaśpiewała po niemiecku całą kolędę „Stille Nacht...“.

15.05.2007 – Jędrus potrafił samodzielnie zamówić po angielsku lody!

Tu wpisz największe osiągnięcie dziecka w danym roku

❁ KIEDY WYPEŁNIAĆ STRONY W GĄSIENICY MÓWCE?

<i>Gąsienica Mówka</i> Kiedy wypełniać	Początek roku szkolnego	Kilka razy w czasie roku szkolnego	Koniec roku szkolnego
Mam 3, 4, 5, 6 lat	🌸		
Naprawdę wielkie wydarzenie		🌸	
Tabela umiejętności językowych			🌸
Ćwiczenia językowe		🌸	
Moje sukcesy		🌸	🌸

Jak pomóc dziecku w tworzeniu *Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego?*

Portfolio jest dokumentem osobistym i jego tworzenie jest indywidualnym zadaniem dziecka. Nie jest to jednak możliwe bez pomocy osób dorosłych. Rola nauczycieli, wychowawców, rodziców i innych osób dorosłych polega przede wszystkim na zachęcaniu dziecka do tworzenia *Portfolio*, wspieraniu go i pomaganiu mu w tej pracy, czuwaniu nad systematycznością jego prowadzenia i poprawnością konstruowania.

ROLA NAUCZYCIELA JĘZYKA

Jeśli dziecko uczy się języka obcego w przedszkolu lub na kursie językowym, troska o staranne, konsekwentne i systematyczne wypełnianie części *Portfolio* należy przede wszystkim do nauczyciela. Pod jego kierunkiem dziecko wypełnia części *Gąsienicy Mówki*, dokonuje oceny i komentuje swoje prace posługując się naklejkami, zapełnia *Dziennik*, zbiera prace do swojego pudełka. Zadaniem nauczyciela jest określenie jasnych celów nauczania, organizowanie czasu na pracę z *Portfolio* (indywidualnie z każdym dzieckiem), koordynacja działań między przedszkolem lub szkołą językową a domem.

Portfolio pomaga nauczycielowi nawiązać kontakt z rodzicami dziecka. Jest szczególnie cenne dla nauczycieli języka obcego, których kontakt z rodzicami jest często niewielki.

Jeśli dziecko uczy się więcej niż jednego języka obcego, byłoby wskazane, aby nauczyciele tych języków ustalili między sobą miejsce stałego przechowywania *Portfolio* lub wymieniali się nim zgodnie z zapotrzebowaniem. Ważne jest ich współdziałanie.

KILKA RAD DLA NAUCZYCIELI JĘZYKÓW

- ☞ Jasno określaj cele nauczania.
- ☞ Określ z dziećmi, jakiego typu dokumenty mogą znaleźć się w *Portfolio*.
- ☞ Regularnie zbieraj prace dzieci, opisuj je (data, komentarz dziecka).
- ☞ Wybieraj razem z dziećmi te prace, które chcą zostawić w swoim dossier.
- ☞ Uzupełniaj regularnie z dzieckiem jego *Dziennik*.
- ☞ Zachęcaj dzieci do ozdabiania swojego *Portfolio*.
- ☞ Tak planuj zajęcia, aby znalazł się na nich czas na pracę z *Portfolio*.
- ☞ Współpracuj z rodzicami i wychowawcą przedszkolnym.
- ☞ Wykorzystuj *Portfolio* podczas spotkań z rodzicami (pokazuj, czego dzieci się uczą, co już potrafią).
- ☞ Korzystaj z różnych form współoceniań (niech dzieci również oceniają się nawzajem).
- ☞ Znajdź czas na porozmawianie z każdym dzieckiem o jego *Portfolio*.
- ☞ Notuj regularnie swoje spostrzeżenia i obserwacje.
- ☞ Bierz pod uwagę w trakcie planowania pracy to, co dziecko powiedziało o swoim *Portfolio*.

❖ ROLA WYCHOWAWCY PRZEDSZKOLNEGO

Rolą wychowawcy jest towarzyszenie dziecku w rozwoju – również w rozwoju językowym. A zatem wychowawca, będąc świadkiem wielu sytuacji językowych i kulturowych, w jakich znajdzie się dziecko, powinien zachęcać do odnotowywania osiągnięć w *Dzienniku*. Musi też pomagać dziecku w podpisywaniu i datowaniu rysunków, a także, jeśli dziecko sobie tego życzy, w dopisywaniu jego własnych komentarzy.

KILKA RAD DLA WYCHOWAWCÓW PRZEDSZKOLNYCH

- ☞ Zachęcaj dzieci do budowania *Portfolio*: zbieraj ich prace i opisuj je (data, komentarz).
- ☞ Obserwuj dzieci w trakcie zajęć – może będą miały coś do wpisania do *Dziennika*?
- ☞ Ucz dzieci samooceny.
- ☞ Zachęcaj dzieci do wzajemnego oceniania swoich prac. Ucz je współoceniań.
- ☞ Współpracuj z nauczycielem języka.
- ☞ Znajdź czas na porozmawianie z każdym dzieckiem o jego *Portfolio*.
- ☞ Informuj rodziców o etapach pracy z *Portfolio*.
- ☞ Wykorzystuj *Portfolio* na spotkaniach z rodzicami.

❖ ROLA RODZICÓW

Rola rodziców w trakcie konstruowania *Portfolio* jest bardzo istotna, nawet jeśli bezpośrednio nie towarzyszą dziecku w zdobywaniu wiedzy językowej (np. nie znają języka, którego uczy się dziecko). Znając dziecko najlepiej i spędzając z nim najwięcej czasu, rodzice najlepiej pomogą w uzupełnianiu *Dziennika*, stanowiącego biografię językową dziecka. Obserwując dziecko w czasie zabawy lub w kontaktach z innymi, mają możliwość obserwowania nabywanych przez nie umiejętności językowych (np. w czasie wyjazdów dziecko samodzielnie kupuje lody, sok, wie, że pies „szczeka po angielsku” *Wow, wow*) a także mogą wzbogacać jego doświadczenia kulturowe (wizyty w muzeum, wspólne oglądanie filmów pokazujących zwyczaje w innych stronach świata). Ważne, żeby rodzice mieli regularny i łatwy dostęp do *Dziennika* oraz mogli go wypożyczać z przedszkola, ilekroć sobie tego zażyczą. Muszą mieć też możliwość systematycznego wglądu do *Gąsienicy* oraz do prac zgromadzonych w pudełku.

Rodzice mogą skutecznie motywować dziecko do konstruowania *Portfolio* po prostu się nim interesując – wspólnie oglądać z dzieckiem jego *Dziennik* i wybrane prace.

Dobrze prowadzone *Portfolio językowe* jest doskonałym łącznikiem między rodzicami dziecka a nauczycielem. *Portfolio* daje rodzicom szansę aktywniejszego uczestnictwa w procesie edukacji językowej i kulturowej dziecka. Korzyści płynące z pracy nad *Portfolio* w domu – z rodzicami – to nie tylko większa motywacja do nauki języków obcych ze strony dziecka. Przekładają się one także na sferę emocjonalną: wzmacniają więź między rodzicami a dzieckiem, przyczyniają się do lepszego poznania dziecka przez obserwację tempa przyswajania wiedzy językowej, postępów i indywidualnych preferencji oraz podnoszą lub wzmacniają autorytet rodziców w oczach dziecka.

Jeśli dziecko kontynuuje naukę w innym przedszkolu lub na innym kursie, warto przekazać *Portfolio* nowemu nauczycielowi. Pozwoli mu to na zapoznanie się z tym, co już dziecko potrafi oraz ułatwi bardziej indywidualne podejście do niego.

Jeżeli dziecko wypełnia Portfolio tylko w domu (np. jest dwujęzyczne lub uczy się języka obcego pod kierunkiem rodziców), rodzic przejmuje obowiązki nauczyciela języków.

KILKA RAD DLA RODZICÓW

- ▣ Obserwuj dziecko i reaguj na jego sukcesy językowe (może nauczyło babcie nowej piosenki po angielsku, francusku, niemiecku...).
- ▣ Oglądaj często *Portfolio* z dzieckiem – wspieraj je i motywuj do prowadzenia.
- ▣ Zachęcaj dziecko do wypełniania *Portfolio* – wspólnie wklejajcie zdjęcia, redagujcie komentarze.
- ▣ Nie traktuj pracy z *Portfolio* jako obowiązku czy odrabiania lekcji, szukaj w nim okazji do zabawy i do wspólnie spędzonego czasu.
- ▣ Wpisy do *Dziennika* mogą być odręczne.
- ▣ Do redagowania *Portfolio* można też włączyć rodzeństwo, szczególnie to starsze!

✦ PODZIAŁ OBOWIĄZKÓW, GDY DZIECKO UCZY SIĘ JĘZYKA OBCEGO W PRZEDSZKOLU

	RODZIC	NAUCZYCIEL JĘZYKA	WYCHOWAWCA
Przechowywanie <i>Gąsienicy</i>			
Odnotowywanie spontanicznych sytuacji językowych, osiągnięć dziecka			
Przechowywanie <i>Dziennika</i> , dbanie o jego dostępność			
Podsumowanie kolejnych okresów pracy			
Przypominanie dziecku o wypełnianiu <i>Dziennika</i>			
Udzielanie dziecku instrukcji, jak prowadzić <i>Portfolio</i>			
Podpisywanie i datowanie prac zbieranych w pudełku			
Pomoc w interpretacji rysunków na <i>Gąsienicy</i>			
Pomoc i asystowanie przy dokonywaniu samooceny za pomocą naklejek			

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe w przedszkolu

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe jest materiałem zgodnym z wytycznymi podstawy programowej opracowanej dla przedszkoli.

Rytm pracy z *Portfolio językowym* ustala nauczyciel, dostosowując go do:

- częstotliwości lekcji języka obcego w przedszkolu,
- profilu przedszkola,
- indywidualnych potrzeb uczniów,
- specyfiki programu nauczania.

Zarówno dla dzieci, jak i dla nauczyciela istotne jest, by praca z *Portfolio* stanowiła **rytuał**.

Dzieci w wieku przedszkolnym odczuwają silną potrzebę zrytualizowania dnia. Stąd przestrzeganie ustalonych pór posiłków, snania i pracy w przedszkolu. Sugerujemy, by z góry określić w planie tygodnia czy też w miesięcznym planie pracy, kiedy będziemy pracować z *Portfolio*, a także dzień wydawania *Dziennika – Jak staję się poliglotą* rodzicom (w liście umieszczonym w *Dzienniku* sugerujemy, by było to raz w miesiącu).

Jeżeli określimy ten rytm na początku roku szkolnego podczas rady pedagogicznej, powinniśmy poinformować o tym rodziców, np. w formie pisemnej na tablicy ogłoszeń i dodatkowo w czasie zebrania z rodzicami. Rzetelna informacja na temat – czym jest *Portfolio*, kiedy można odebrać *Dziennik* i co z nim robić – pomoże nam w uniknięciu nieporozumień w kontaktach rodzice-nauczyciele, a także sprawi, że rodzice poczują się bezpośrednio zaangażowani i współodpowiedzialni za naukę języka obcego swoich dzieci.

Już w przedszkolu warto przyzwyczajać dzieci do **ocenia**nia i przygotowywać je do **oceny swoich umiejętności**. Ocenianie w przedszkolu **powinno różnić** się od oceniania szkolnego, bo ma polegać na nadawaniu przez nauczyciela pewnym działaniom czy umiejętnościom określonej wartości, nie zaś na porównywaniu osiągnięć dzieci z jakąś określoną normą. A. M. Gioux bardzo trafnie definiuje i opisuje proces kontroli i oceny, jaki jest realizowany w przedszkolu. Według niej „*Ocenianie to nadawanie wartości, to stworzenie warunków do dialogu z dzieckiem, jego rodziną i innymi nauczycielami. Ocenianie to stawianie sobie pytania o skuteczność swojej pracy jako nauczyciela oraz o wartość nauczania, jakie proponujemy uczniom*” (Gioux, 2000). W tej definicji zostało podkreślone znaczenie skuteczności oraz wartości nauczania, jakie się proponuje dzieciom. W kontekście języka obcego to szczególnie ważne elementy, bo nauczanie dzieci powinno charakteryzować się szczególnie wysoką jakością. Najmłodsze dzieci to uczniowie bardzo wymagający – na dobrze prowadzonych zajęciach są radosne, aktywne i twórcze, na źle prowadzonych szybko się nudzą, nie chcą w nich uczestniczyć i nie chcą na nie uczęszczać, odmawiają udziału w zabawach.

Stosowanie tradycyjnych metod oceniania jest niewskazane dla dzieci przedszkolnych (Feldman, 1998:6). Jeżeli chcemy wprowadzić ocenianie już na tym etapie, to skoncentrujmy się na udzielaniu dzieciom pomocy w nabywaniu nowych umiejętności i ich doskonaleniu, bo to zapoczątkuje w ich dalszej nauce. Portfolio pomoże nam w tym trudnym, ale fascynującym zadaniu.

Obecność Portfolio w przedszkolu powinna być widoczna. Przedszkola, w których dzieci tworzą *Portfolio* mogą, również w celach wizerunkowych i marketingowych, ale przede wszystkim dla informacji, umieszczać odpowiednią notkę na ten temat na stronach internetowych, w statucie przedszkola lub w innych dokumentach informacyjnych. Można też na stałe wywiesić informację na ten temat w głównym hallu budynku placówki lub w sekretariacie.

W sali, w której dzieci uczą się języka, nauczyciel powinien przewidzieć **miejsce na przechowywanie pudełek** *Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego*. Powinny one być łatwo dostępne, położone na półkach. Jeżeli pozwala na to architektura sali, można również wywieszać gąsienice (pionowo lub poziomo) na ścianie lub tablicy magnetycznej, gdyż są one zaprojektowane tak, by można je było wykorzystywać do różnych zabaw edukacyjnych, niekoniecznie związanych z nauką języka.

Pomysły i zabawy z *Gąsienicą Mówką*

Portfolio jest materiałem interaktywnym, który jest współtworzony przez dziecko. Zabawy i propozycje zajęć, jakie znajdują się w tej części poradnika, pokazują, jak korzystać z *Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego* na zajęciach. Poniższe propozycje zabaw stymulują rozwój całościowy dzieci ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju językowego.

Wyliczanki Gąsienicy Mówki

Ponieważ szczególny nacisk w *Moim pierwszym europejskim portfolio językowym* jest kładziony na rozwój językowy dziecka, w materiałach proponowanych dzieciom nie może zabraknąć wyliczanek, które stymulują ten rozwój, rozwijają świadomość fonologiczną dziecka oraz jego słuch fonematyczny. Dzięki wyliczankom dzieci przyswajają poprawną intonację wypowiedzi, uczą się podziału słowa na sylaby, rozbudowują swoje słownictwo, rozwijają wyobraźnię. Wyliczanki znakomicie przygotowują dzieci do czytania. Większość proponowanych wyliczanek o Mówce została przygotowana w języku polskim. Jesteśmy jednak przekonane, że zaproponowane przez nas pomysły zabaw pomogą stworzyć na zajęciach wyliczanki również w innych językach.

Za miastami ślimaczych domków i za polami marchewki żyła sobie gąsienica Mówka, która czytywała ilustrowane pisma oraz podróżnicze książki o krainach, w których żyją zwierzęta tak dziwne jak kangury i mrówkojady (kto by chciał zjadać te czerwone chudzielce?). Najbardziej jednak zaczytywała się w wierszach gąsienicznych poetów, marząc, by móc pewnego dnia sama napisać wiersz albo choćby rymowaną. Tupiąc więc nóżkami do taktu usilnie poszukiwała rymu do słowa STONOGA. Ale odpowiadała jej tylko skrzypiąca PODŁOGA... .

Zabawa 1. WYLICZANKA O MÓWCE

Nauczyciel: *Skoro nasza gąsienica ma na imię Mówka, to chyba chce nas nauczyć, jak posługiwać się mową? Jak się wysławiać a może nawet, jak mówić do rymu? Pamiętajcie wyliczankę „Ślimak, ślimak, wystaw rogi”?*

Dzieci wraz z nauczycielem wyliczają. Teraz zamienimy ślimaka w gąsienicę, pamiętając, że gąsienica nie ma rogów i nie jada sera. Zaczniemy może tak:

Mówko, Mówko pokaż... dzieci podpowiadają: brzuszek!

Dam ci listek na... dzieci szukając rymu do brzuszka... fartuszek.

Wszyscy powtarzają i uderzają w dłonie akcentując każdą sylabę. Ćwiczenie można zdynamizować proponując powtarzanie wierszyka coraz ciszej, coraz głośniejsze, coraz szybciej, coraz wolniej. Dzieci mogą również akompaniować sobie na instrumentach perkusyjnych (trójkąt, grzechotka, tamburyno).

Jeśli pracujemy z sześciolatkami, nauczyciel może zapisać tekst na tablicy.

Zabawa 2. MÓWKA UCZY DZIECI DNI TYGODNIA

Zaczyna nauczyciel: *W poniedziałek Mówka... Dzieci: gadała/siedziała/leżała.*

We wtorek Mówka... zachorowała/zamiatła.

W środę Mówka... gotowała/pływała.

W czwartek Mówka... śpiewała/zartowała.

W piątek Mówka... paplala/gwizdała.

W sobotę Mówka... czytała/podskakiwała.

A w niedzielę... długo spała...

Nauczyciel nagrywa wypowiedzi na taśmie lub dyktafonie i po przesłuchaniu wraz z dziećmi dokonuje wyboru propozycji, która najbardziej im się podoba. Na zakończenie dzieci powtarzają cały tekst. Możemy też wspólnie z dziećmi dopasować do tekstu gesty.

Zabawa 3. CO MÓWKA ROBI W SWOIM DOMKU?

Nauczyciel: *Spróbujemy teraz odgadnąć, co robi Mówka. Patrzcie na mój gest:*

Gest otwierania dłoni – dzieci podpowiadają: otwiera coś, wchodzi – *Mówka weszła do domku:*

Gest pukania się w dłoń, ... *zapukała do drzwi* – podpowiada nauczyciel.

Gest zamykania powiek dłońmi – dzieci podpowiadają: zamyka oczy, śpi – *zastoniła zastonki.*

Gest pocieranie dłońmi o policzki, prawą w prawo, lewą w lewy – dzieci podpowiadają: szoruje, myje – *wymyła podłogę.*

Gest otwierania buzi – *włączyła radio.*

Nauczyciel śpiewa: trala la la la – *I zaśpiewała!*

Dzieci symultanicznie powtarzają czynności i próbują powtórzyć cały tekst.

Mówka zapukała do drzwi (gest pukania się w dłoń),

weszła do domku (gest otwierania dłoni),

zastoniła zastonki (gest zamykania powiek dłońmi),

wymyła podłogę (gest pocieranie dłońmi o policzki, prawą w prawo, lewą w lewy),

włączyła radio (gest otwierania buzi)

i zaśpiewała (dzieci śpiewają trala la la la).

Nauczyciel podpowiada dzieciom, że w tej zabawie pokazujemy czynności Mówki. Dzieci mogą mówić o innych czynnościach, które wykonują, np. przed snem, przed pójściem na spacer. To ćwiczenie można wykonać w języku obcym.

Zabawa 4. PODRÓŻE MÓWKI

Z Mówką możemy także podróżować po Europie lub Polsce:

*W Paryżu Mówka ślimaki spotkała.
W Berlinie kielbaski smaczne zjadła.
W Rzymie spaghetti próbowała.
W Madrycie flamenco tupała.
W Pradze w knedlikach gustowała.
W Londynie muzea zwiedzała.
A w Warszawie w domu odpoczywała.*

Do tej wyliczniki dzieci mogą ułożyć melodię, powiedzieć tekst rytmicznie. Można też przygotować do tekstu ilustracje – symbole miast. Dzieci po pokazaniu symbolu podają odpowiadającą mu frazę.

Zabawa 5. BUDUJEMY WIEŻĘ Z GĄSIENIC

Każde dziecko ma swoją książeczkę. Ćwiczenie ma podobne zasady jak budowanie wieży z kart. Dzieci siadają przy stole. Nauczyciel tłumaczy zasady. *Budujemy wieżę z książeczek – Gąsieniczek. Każdy po kolei stawia Gąsieniczkę jedną na drugiej. Wygrywa ten, którego gąsienica będzie na samej górze. Nie popychamy się ani nie mówimy głośno, inaczej wieża runie.*

Dzieci ćwiczą parę razy, nabierają w ten sposób wprawy i wieża jest coraz wyższa. Doskonają w tej zabawie precyzję swoich ruchów.

Scenariusze zajęć

Scenariusz 1. „GĄSIENICA MÓWKA”

Za miastami ślimaczych domków i za polami marchewki była sobie gąsienica Mówka, która niestety zachowywała się bardzo głośno. Choćby nawet bardzo chciała, nie potrafiłaby przejść dwóch kroków bezszelestnie. Gdzie tylko się zjawiała, towarzyszył jej straszliwy tupot jej czterdziestu, a może nawet więcej, nóg. Kiedy zaś zaczynała biec, od hałasu biedronkom spadały kropki, zebrom paski, a dzieciom piegi z nosów.

Nic przyjemnego tak zwracać na siebie uwagę, lecz mimo to gąsienica miała bardzo wesołe życie. Zawsze działo się coś ciekawego – a to jeden bucik zaspał i wystukiwał zupełnie nie ten rytm co pozostałe, a to jeden z wielu brzuszków opustoszał przed kolacją i grał kiszko-wego marsza. A to któraś noga szurnęła wesoło, a to nogi splątały się ze sobą i trzeba je było rozplątać. A to od jednych z wielu spodenek odpadł guzik, brzęcząc po asfalcie, a to czkawka potrząsała brzuskami czwartym i piątym.

Ciekawie jest być gąsienicą!

Materiały potrzebne do zrealizowania zajęć:

- ☞ podpisane gąsienice należące do dzieci,
- ☞ kartki, kredki,
- ☞ nożyczki,
- ☞ kleje,
- ☞ instrukcja rysowania nóg,
- ☞ zdjęcia różnych gąsienic (z albumów, Internetu),
- ☞ karta pracy: gąsienica do kolorowania.

1. Bawimy się w gąsienicę – zabawa ruchowa

Dzieci ustawiają się w szeregu, kładąc ręce na ramionach swojego poprzednika. Osoba na przedzie jest głową gąsienicy, reszta to kolejne brzuszki z nogami. Nauczyciel zadaje pytania a dzieci podają odpowiedzi licząc kolejno (w języku obcym):

- *Ile nóg ma gąsienica?*
- *Ile nosków?*
- *Ile pępeków?*
- *Ile pustych żołądków, a ile najedzonych?*
- *Ile niebieskich oczu?*
- *Ile kieszeni?*
- *Ile nóg w spodniach?*
- *Ile okularów?*
- *Ile warkoczy?*

2. „Głowa” gąsienicy prowadzi: mówi, jakimi krokami ma się poruszać cała gąsienica (w języku obcym) – np. sloniowymi, kangurowymi, narciarskimi, szybkimi, krasnoludkowymi, ślimakowymi itd... Cała gąsienica porusza się do przodu naśladując kroki „głowy” i starając się nie rozerwać. Po chwili zmieniamy prowadzącego.
3. „Złap swój ogon” – zabawa ruchowa. Dzieci stoją w rzędzie tworząc gąsienicę. Dziecko, które jest głową, tak prowadzi, by złapać ostatnie dziecko, które jest ogonem gąsienicy. Dziecko złapane staje się głową i zabawa trwa dalej. W trakcie zabawy dzieci mogą śpiewać wybraną piosenkę.
4. Gąsienica Mówka – tupie z radości wtedy, kiedy ktoś powie (w języku obcym) nazwę czegoś do jedzenia, kicha wtedy, kiedy ktoś zrobi jakiś błąd, a ziewa wtedy, kiedy ktoś wymieni jakąś czynność, którą się robi w nocy. Dzieci wydają odpowiednie odgłosy słuchając wypowiedzi nauczyciela.

Przykład ćwiczenia:

Dzieci tupią, gdy nauczyciel powie nazwę czegoś do jedzenia.

Nauczyciel: *lion*.

Dzieci: *cisza*.

Nauczyciel: *chocolate*.

Dzieci: *tupią*.

Nauczyciel: *cheese*.

Dzieci: *tupią* itd...

5. Dzieci rysują i wycinają nogi dla gąsienicy według słownej instrukcji (w języku obcym). Na przykład: noga pierwsza zielono-czerwona, w buciku na obcasie; noga druga w dziurawej skarpetce, długa i chuda; noga trzecia tłuściutka, różowa itd..., nogi można przykleić do gąsienicy.
6. Zdjęcia różnych gąsienic. Pokazanie, jak różne mogą mieć wzory i kolory, że mogą być włochate albo gładkie (patrz aneks nr 2, s. 37 – te można pokolorować).
7. Tęczowa Gąsienica. Używając tylko dwóch kolorów, pokoloruj ją tak, by każdy segment był inny.

Scenariusz 2. WPROWADZENIE *PORTFOLIO*

Za miastami ślimaczych domków i za polami marchewki była sobie gąsienica Mówka, która postanowiła zmienić nieco klimat a przy okazji napelnić swoje opustoszałe zimą żołądki.

Nie wiem, jak to się stało, że w swojej wędrówce zawędrowała właśnie do przedszkola – być może pomyliła drogę szukając najbliższej budki z pączkami, być może też zaciekawiły ją odgłosy tupania maszerujących przedszkolaków, które skojarzyły jej się z odgłosami jej kuzynki stonogi.

Dość, że dotarła aż tutaj, a skoro już jest, to wpuściliśmy ją do środka, bo strasznie była zziębnięta.

Materiały potrzebne do zrealizowania zajęć:

- ☞ gąsienice,
- ☞ kleje,
- ☞ zdjęcia dzieci.

Dzieci oglądają gąsienice, pozwalamy im się przyglądać, prosimy, by spytały gąsienicę, jak ma na imię (w języku obcym).

1. Nauczyciel pyta dzieci (w języku obcym), ile mają lat. Dzieci otwierają swoje gąsienice na odpowiedniej stronie.
2. Razem z nauczycielem dzieci wklejają swoje zdjęcia do gąsienicy (zdjęcia można zrobić wcześniej podczas zajęć – dzieci pozują w swoich ulubionych minach i fotografują się nawzajem).
3. Nauczyciel pyta dzieci o języki, jakich się uczą. Wpisuje ich nazwy, a dzieci wybierają symbole dla swoich języków.
4. Wierszyk o gąsienicy – dzieci uczą się go, wystukując rytm (jak tupot „gąsienicznych” nóg). Przy pomocy wierszyka nauczyciel wyjaśnia dzieciom, do czego będzie służyło *Portfolio*.

*Gąsienica, Gąsienica, Gąsienica Mówka
dłuższa niż twoja najdłuższa sznurówka,
kiedyś mieszkała za grządkami w polu,
teraz pomaga tobie w przedszkolu.*

*Gąsienica Mówka, Mówka gąsienica
w jej brzuskach zapisana ważna tajemnica
o tym, co już umiesz, co potrafisz w językach,
których się uczysz w przedszkolnych kącikach.*

Można zachęcić dzieci do sprawdzenia prawdziwości drugiej zwrotki. Sprawdzają, co potrafią. Chwalą się, czego się już nauczyły.

Scenariusz 3. SPRAWNOŚCI JEZYKOWE (patrz: aneks nr 3, s. 38-40)

Za miastami ślimaczych domków i za polami marchewki żyła gąsienica, która postanowiła zwiedzić świat. Zaczęła zaś postanowiła od wyjazdu na wakacje do mrowiska pod podłogą. Ale by to zrobić, jak się szybko przekonała, potrzebna jest znajomość języków, ponieważ nie tylko ludzie z odległych państw, ale także gąsienice z sąsiadujących łąk, nie mówiąc już o mrówkach, mają tylko znane sobie mowy (Gąsienica wiedziała o tym z telewizji, gdy oglądała kiedyś program o podróżnikach).

Mówka napisała sobie na kartce, co musi zrobić, żeby nauczyć się innych języków:

- ☞ **SŁUCHANIE** – muszę umieć słuchać, kiedy ktoś będzie do mnie mówił w swoim języku. Pytanie do dzieci: Czy ćwiczyacie **SŁUCHANIE**?

Dzieci szukają obrazka symbolizującego **SŁUCHANIE**.

- ☞ **MÓWIENIE** – muszę starać się mówić jak najwięcej z mrówkami, wtedy poznam nowe słowa i będzie mi się z nimi łatwiej porozumieć. Może wśród mrówek znajdę przyjaciółkę?

Dzieci szukają obrazka symbolizującego **ROZMAWIANIE Z KIMŚ**.

Muszę nauczyć się jakiejś mrówczej piosenki lub wierszyka.

Dzieci szukają obrazka symbolizującego **WYPOWIADANIE SIĘ**.

- ☞ **CZYTANIE** – muszę zobaczyć, co czytają mrówki. Może poproszę mamę o książeczkę o mrówkach napisaną w ich języku?

Dzieci szukają obrazka symbolizującego **CZYTANIE**.

- ☞ **PISANIE** – Może pewnego dnia nauczę się pisać tak pięknie i starannie jak mrówki?

Dzieci szukają obrazka symbolizującego **PISANIE**.

Materiały potrzebne do zrealizowania zajęć:

- ☞ Gąsienice,
- ☞ karta do gry w *Bingo* ze sprawnościami językowymi (patrz: aneks nr 4, s. 41).

Ta wersja gry *Bingo* służy utrwaleniu nazw sprawności językowych. Jej zasady są następujące. Każde dziecko ma za zadanie zaznaczyć, np. przez umieszczenie cukierka na wybranym

polu pionka do gry, te pola, które symbolizują sprawności, które były ostatnio rozwijane na lekcjach. Gracz musi mieć pewność, że zna dobrze nazwy wybranych przez siebie obrazków i umie je prawidłowo wymówić, dlatego dobrze jest przed przystąpieniem do gry powtórzyć z dziećmi po kolei wszystkie słowa zawarte w grze (można do tego wykorzystać karty zamieszczone w aneksie). Gdy uczestnicy mają już zaznaczone pola, nauczyciel zaczyna głośno i bardzo powoli odczytywać w dowolnie wybranej przez siebie kolejności nazwy poszczególnych sprawności. Jeżeli dziecko usłyszy nazwę obrazka, na którym postawiło „pionek”, zdejmuje go natychmiast ze swojej planszy i odstawia na bok. Tak samo postępuje po usłyszeniu nazwy kolejnego obrazka, na którym stoi następny pionek. Wygrywa to dziecko, które pierwsze „pozbędzie się” pionków z planszy. W momencie odstawiania na bok ostatniego pionka, woła głośno Bingo!

Scenariusz 4. KOLORY Z GĄSIENICĄ MÓWKA

Za miastami ślimaczych domków i za polami marchewki była sobie gąsienica, która gardziła szarością, a nawet zielonością swoich koleżanek gąsienic. W swej zuchwałości kręciła również nosem na ziemniaczaną stonkę, mówiąc: „Też mi coś – kilka pasków i to ma być gustowny strój?”. Nie trzeba chyba dodawać, że również kropki biedronki nie wzbudzały jej uznania.

Otóż gąsienica-grymaśnica kochała kolory. Nie jeden, nie kilka lecz wszystkie. Wynikało to stąd, iż już od lat urlop letni spędzała na tęczy, gdzie widziała i to i owo. Stamtąd też przywiozła swój niezwykle barwny strój, którym wzbudziła sensację na łące. Do tej pory tylko kwiatom wolno było być tak bezwstydnie kolorowymi!

Ona zaś ubierała się w krwiste czerwienie i soczyste zielenie. A także w... – dzieci próbują zgadywać.

Materiały potrzebne do zrealizowania zajęć:

- podpisane gąsienice należące do dzieci,
- kartki samoprzylepne, kredki.

1. Skakanie po kolorach – dzieci rozkładają swoje gąsienice na podłodze. Na polecenie nauczyciela przeskakują z brzuszka na brzuszek szukając wywołanych przez niego kolorów i w ten sposób zapamiętują ich nazwy.
2. Teraz zamykamy gąsienice i próbujemy sobie przypomnieć kolory jej brzuszek. Za każdym razem, kiedy dzieci poprawnie podadzą nazwę kolejnego koloru (w języku obcym), odsłaniamy następny brzuszek.
3. Prosimy dzieci o uważne przyjrzenie się brzuszkom i dokończenie zdania o każdym z nich (w języku obcym):
  - Zielony jak...
  - Czerwony jak...
  - Niebieski jak...

4. Następnie układamy piosenkę do prostej melodii (np. *Panie Janie*) lub wyliczankę (w języku obcym):
  - Niebieski jak...
  - Żółty jak...
  - Czerwony jak...
5. Co gąsienica ma w kolorowych brzuskach? Czyżby najadła się kolorów? Dzieci rysują na kartkach samoprzylepnych, które można tymczasowo wkleić do Gąsienicy – co zjadła w kolorze niebieskim? Co zjadła żółtego? Co zielonego? Po narysowaniu dzieci prezentują swoje pomysły (w języku obcym).

Scenariusz 5. STOPNIOWANIE Z GĄSIENICĄ MÓWKA

Za miastami ślimaczych domków i za polami marchewki żyła sobie gąsienica, która bardzo szybko rosła. Lecz, jak na bajkową gąsienicę przystało, nie rosła tak po prostu. To było bardzo niezwykle rośnięcie – nie do góry, ale w bok. Można powiedzieć, że gąsienica wydłużała się prawie z dnia na dzień. Ot, ile razy przebudziła się rano po zbyt obfitej kolacji zjedzonej wieczorem, odkrywała u siebie kolejny nowy brzusek! Brzuszków przybywało jak wagoników w kolejce towarowej. W końcu gąsienica przypominała długi i cienki ołówek. Po kilku kolejnych kolacjach zaś podobniejsza była do linijki. A nim minęło kolejnych kilka dni, była długości warkocza! Ale to nie koniec – stała się jeszcze dłuższa, kiedy nadszedł karnawał (gąsienice w karnawale zjadają straszne ilości pączków, oczywiście pączków kwiatów!). Pewnego dnia stwierdziła nie bez zadowolenia, że jest długa jak ... – dzieci szukają porównań.

Materiały potrzebne do zrealizowania zajęć:

- ☞ gąsienice należące do dzieci,
- ☞ długie przedmioty – np. sznurek, linijka, ołówek, sznurowadło,
- ☞ podłużne kartki,
- ☞ kredki,
- ☞ klej.

1. Nauczyciel rozciąga gąsienice na podłodze. Prosi dzieci o zmierzenie jej długości krokami (liczą w języku obcym), każde swoją. *Jak widzicie, gąsienica jest długa* (w języku obcym) – dzieci powtarzają – *długa*. *Ale jeśli się ją wystraszy, schowa swoje brzuszki, zwinie się i będzie krótka* (w języku obcym) – dzieci powtarzają – *krótka*. Teraz dzieci same składają i rozkładają swoje gąsienice, ćwicząc poznane przymiotniki *długi* i *krótki*.
2. Dzieci kładą się przy swoich rozłożonych gąsienicach i wyciągają rączki. Nauczyciel pyta (w języku obcym): *Kto jest dłuższy – ty, czy gąsienica?* Dzieci dokonują pomiaru.
3. Nauczyciel pyta (w języku obcym): *A czy ty także potrafisz być raz długi, a raz krótki?* – dzieci próbują rozciągać się i kurczyć. – *A teraz bądź jeszcze dłuższy. A teraz najdłuższy!* (dzieci wykonując zadanie powtarzają stopniowany przymiotnik za nauczycielem).

4. Nauczyciel prosi dzieci o przyniesienie innych długich przedmiotów z sali – mogą to być ołówki, sznurki, papier toaletowy, zwinięta bluza... Zadaniem dzieci jest zmierzyć, które z nich są krótsze od gąsienicy, a które krótsze. Wyniki eksperymentów przedstawiają w języku obcym, stosując stopnie przymiotnika.
7. Nauczyciel rozkłada kilka gąsienic, tak by różniły się między sobą długością (liczba rozłożonych brzuszków). Zadaniem dzieci jest ułożenie ich według długości – od najdłuższej do najkrótszej.
8. Dzieci rysują długie gąsienice na podłużnych kartkach. Po skończeniu rysunków grupa porównuje, komu udało się namalować najdłuższą gąsienicę. Następnie przy pomocy nauczyciela dzieci sklejają swoje gąsienice, tworząc jedną bardzo długą gąsienicę, którą dekorują salę.

Scenariusz 6. SAMOOCENA – PRZEMIANA W MOTYLA

Za miastami ślimaczych domków i polami marchewki żyła sobie kiedyś mała gąsienica, która żywiła się... słowami. Bardzo lubiła słowa na literkę „m” (na przykład jakie? Dzieci wymieniają wyrazy w języku obcym), przepadała za nazwami kolorów (na przykład jakimi?), lubiła też słowa pachnące (na przykład jakie?), słowa zimowe i słowa miękkie jak poduszka. Ale najbardziej przepadała za słowami trudnymi. Czy znacie jakieś trudne słowa? Im więcej zjadała słów, tym bardziej rosły jej kolorowe brzuszki, a kiedy jeden nie mógł już pomieścić wszystkich słów, wyrastał jej kolejny. I tak stawała się coraz dłuższa.

Materiały potrzebne do zrealizowania zajęć:

- ⇒ gąsienice należące do dzieci,
- ⇒ małe karteczki samoprzylepne,
- ⇒ wierszyki.

Dzieci rozkładają swoje gąsienice. *Kiedy mieliście 3 lata, znaliście tylko kilka słów.*

Wariant I. *Pamiętacie, je? Narysujcie kilka z nich.*

Wariant II. *Pamiętacie, jakie to były? Dzieci wybierają i kolorują przygotowane wcześniej obrazki ze słówkami.*

Potem słów zaczęło przybywać, więc potrzebny nam będzie kolejny „brzuszek” (dzieci otwierają kolejną część). Kiedy mieliście 4 lata, nauczyliście się wielu nowych słów, które uwielbia gąsienica. Podpowiem wam kilka z nich (nauczyciel podpowiada, dzieci rysują).

W końcu słów było tak dużo, że gąsienica mało nie pękła z przejedzenia! W samą porę urósł jej kolejny brzuszek, do którego mogło się zmieścić sporo nowych słów – takich, które poznaliście mając 5 lat.

Niedawno u gąsienicy pojawił się nowy brzuch. Spójrzcie – wciąż się napelnia, a to już ostatni z brzuchów! Co teraz będzie? Nadszedł czas na przemianę. Z tak pełnym brzuchem gąsienica jest już gotowa, żeby stać się MOTYLEM!

*Gąsieniczka Mówka, nawet gdy jest zmęczona,
Potrafi gadać jak nakręcona.
W różnych językach zna trudne słowa
I do rozmowy jest zawsze gotowa!
Po angielsku, francusku i niemiecku gada.
Nowymi słowami strasznie się objada!
I rośnie, i rośnie, i rośnie jej kolejny brzuszek,
Aż kolorowy pęka fartuszek.
A z fartuszka się główka wychyla –
Główka wielkiego, pięknego motyla!*

Dzieci uczą się wierszyka (w odpowiednim języku) i gestów do niego.

NIEMIECKIM	FRANCUSKIM	ANGIELSKIM
<p><i>Raupe Raupe, lang aber klein Möchte bald ein Schmetterling sein Flügel, Flügel, braucht sie dazu Und die kriegt sie, weil hilft ihr genau du!</i></p>	<p><i>Tip, tip, tip La chenille grossit Zip, zip, zip La chenille grandit Plon, plon, plon Elle devient un beau papillon !</i></p> <p><i>Papotte, la petite chenille Surprenait toute sa famille Elle avait le faim de loup Et elle mangeait vraiment tout Mais les plus délicieux Étaient pour elle les mots savoureux Elle les grignotait Elle les mâchait Elle les dévorait Elle faisait tout pour grossir Elle a voulu très vite devenir Un beau papillon !</i></p>	<p><i>Wow, wow, wow Caterpillar grows! Clap, clap, clap Caterpillar fats up! Bye, Bye, bye She becomes a butterfly!</i></p>

Pokaz motylich lotów do muzyki klasycznej, np. *Lot trzmiela*.

Podsumowanie

Wprowadzenie *Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego* do przedszkola ma wiele zalet i może być korzystne zarówno dla dziecka, rodziców i nauczycieli.

Jest korzystne dla dziecka, bo:

- ☆ Dzięki pracy z *Portfolio* nauczyciel i rodzice będą mogli obserwować zmiany zachodzące w rozwoju dziecka.
- ☆ Pozostawiony zostanie dziecku czas na opanowanie niektórych umiejętności.
- ☆ *Portfolio* ułatwia włączenie do procesu uczenia się języka kontroli i oceny, które są nieodłącznym elementem procesu uczenia.
- ☆ *Portfolio* ułatwia włączenie dziecka do procesu uczenia się.

Jest korzystne dla rodziców, bo:

- ☆ Daje możliwość obserwowania, czego i jak uczy się ich dziecko.
- ☆ Pozwala na stwierdzenie, czy wybrane przez nauczyciela metody są zgodne z ich oczekiwaniami oraz potrzebami i umiejętnościami dziecka.
- ☆ Ułatwia obserwację, czego i jak uczy się dziecko tym rodzicom, którzy szczególnie dużą wagę przykładają do jego harmonijnego rozwoju.

Jest korzystne dla nauczyciela, bo:

- ☆ Dobrze przeprowadzona obserwacja i ocena jest źródłem informacji o procesie uczenia się dziecka, o jego sukcesach i postępach.
- ☆ Ułatwia przedstawienie rodzicom i innym osobom tego, co dzieje się na zajęciach języka i jak przebiega nauczanie, gdyż zajęcia językowe mają być dla dziecka nie tylko miejscem zabawy, ale i miejscem, gdzie uczy się ono czegoś nowego.

Zachęcamy wszystkich rodziców, nauczycieli i opiekunów dzieci uczących się różnych języków do korzystania z *Mojego pierwszego europejskiego portfolio językowego*. Dzięki niemu zarówno dzieci, które są jego właścicielami, jak i wszyscy, którzy biorą udział w procesie uczenia się przez nie języków, będą mogli śledzić zmiany, jakie następują w trakcie uczenia się, będą mogli zaobserwować, czego uczą się dzieci oraz jak to robią. *Moje pierwsze europejskie portfolio językowe* to pierwszy krok w drodze do pełnej samodzielności w uczeniu się języków, tak potrzebnej w czasach dynamicznych kontaktów między różnymi krajami i rosnących wymagań wobec dzieci. Kolejne kroki ułatwią im następne części *Europejskiego portfolio językowego*.

	A1	A2	B1	B2	C1	C2	
ROZUMIENIE							
Gdy słucham:	<p>Potrąfię zrozumieć znane mi słowa i bardzo podstawowe wyrażenia, dotyczące mnie osobiście, mojej rodziny i bezpośredniego otoczenia, gdy tempo wypowiedzi jest wolne a wymowa wyraźna.</p>	<p>Potrąfię zrozumieć wyrażenia i najczęściej używane słowa, związane ze sprawami dla mnie ważnymi (np. podstawowe informacje, dotyczące mnie i mojej rodziny, zakupów, miejsca i regionu zamieszkania, zatrudnienia). Potrąfię zrozumieć główne sensy zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach.</p>	<p>Potrąfię zrozumieć główne myśli zawarte w jasnej, sformułowanej w standardowej odmianie języka wypowiedzi na znane mi tematy, typowe dla donii, szkoły, czasu wolnego itd. Potrąfię zrozumieć główne wątki wielu programów radiowych i telewizyjnych, traktujących o sprawach bieżących lub o sprawach interesujących mnie prywatnie lub zawodowo – wtedy, kiedy te informacje są podawane stosunkowo wolno i wyraźnie.</p>	<p>Potrąfię zrozumieć dłuższe wypowiedzi, i wykłady oraz nadążać za skomplikowanymi nawet wywodami – pod warunkiem, że temat jest mi w miarę znany. Rozumiem większość wiadomości telewizyjnych i programów o sprawach bieżących. Rozumiem większość filmów w standardowej odmianie języka.</p>	<p>Rozumiem dłuższe wypowiedzi, nawet jeśli nie są one jasno skonstruowane i kiedy związki logiczne są w nich jedynie implikowane, a nie wyrażone bezpośrednio. Bez większych trudności rozumiem programy telewizyjne i filmy.</p>	<p>Nie mam żadnych trudności ze zrozumieniem faktycznych wypowiedzi mówionej – słuchanej „na żywo” czy odbieranej za pośrednictwem mediów – nawet przy szybkim tempie mówienia rodzimego użytkownika języka, pod warunkiem jednak, iż mam trochę czasu, by przyzwyczaić się do nowego akcentu.</p>	
Gdy czytam:	<p>Rozumiem znane nazwy, słowa i bardzo proste zdania, np. na tablicach informacyjnych i plakatach lub w katalogach.</p>	<p>Potrąfię czytać bardzo krótkie, proste teksty. Potrąfię znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach, dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumiem krótkie, proste listy prywatne.</p>	<p>Rozumiem teksty składające się głównie ze słów najczęściej występujących, dotyczących życia codziennego lub zawodowego. Rozumiem opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji.</p>	<p>Czytam ze zrozumieniem artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata, w których piszący prezentują określone stanowiska i poglądy. Rozumiem współczesną prozę literacką.</p>	<p>Rozumiem długie i złożone teksty informacyjne i literackie, dostarczające i doceniające ich różnicowanie pod względem stylu. Rozumiem artykuły specjalistyczne i dłuższe instrukcje techniczne, nawet te niezwiązane z moją dziedziną.</p>	<p>Rozumiem z łatwością praktycznie wszystkie formy języka pisanego, włącznie w to abstrakcyjne lub językowo skomplikowane teksty, takie jak podręczniki, artykuły, specjalistyczne i dzieła literackie.</p>	<p>Rozumiem z łatwością praktycznie wszystkie formy języka pisanego, włącznie w to abstrakcyjne lub językowo skomplikowane teksty, takie jak podręczniki, artykuły, specjalistyczne i dzieła literackie.</p>
Gdy rozmawiam z kimś:	<p>Potrąfię brać udział w rozmowie pod warunkiem, że rozmówca jest gotów powtarzać lub inaczej formułować swoje myśli, mówiąc wolniej oraz pomagając mi ująć w słowa to, co usiłuję powiedzieć. Potrąfię formułować proste pytania dotyczące najlepiej mi znanych tematów lub najpotrzebniejszych spraw – i odpowiadać na tego typu pytania.</p>	<p>Potrąfię brać udział w zwykłej, typowej rozmowie, wymagającej prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mi tematy. Potrąfię sobie radzić w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie rozumiem wystarczająco dużo, by samemu podtrzymać rozmowę.</p>	<p>Potrąfię sobie radzić w większości sytuacji, w których można się znaleźć w czasie podróży po kraju lub regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrąfię – bez uprzedniego przygotowania – włączyć się do rozmow na znane mi tematy prywatne lub dotyczące życia codziennego (np. rodziny, zainteresowań, pracy, podróży, wyjazdów, wydarzeń bieżących).</p>	<p>Potrąfię się porozumiewać na tyle płynnie i spontanicznie, że mogę prowadzić dość swobodne rozmowy z rodzinnymi użytkownikami języka. Potrąfię brać czynny udział w dyskusjach na znane mi tematy, przedstawiając swoje zdanie i broniąc swoich poglądów.</p>	<p>Potrąfię się wypowiadać płynnie i spontanicznie, bez zbyt widocznego namyślenia się w celu znalezienia właściwych sformułowań. Potrąfię skutecznie porozumiewać się w kontaktach towarzyskich i sprawach zawodowych. Potrąfię precyzyjnie formułować swoje myśli i poglądy, zreczenie nawiązując do wypowiedzi rozmówców.</p>	<p>Potrąfię bez żadnego wysiłku brać udział w każdej rozmowie czy dyskusji. Dobrze znam idiomatyczne i potoczne. Wyrazam się płynnie, subtelnie różnicując od siebie znaczeń. Jeśli nawet miałem pewne problemy z wyrażeniem czegoś, potrąfię tak sformułować swoje wypowiedzi, że rozmówcy są właściwie nieświadomi moich braków.</p>	<p>Potrąfię bez żadnego wysiłku brać udział w każdej rozmowie czy dyskusji. Dobrze znam idiomatyczne i potoczne. Wyrazam się płynnie, subtelnie różnicując od siebie znaczeń. Jeśli nawet miałem pewne problemy z wyrażeniem czegoś, potrąfię tak sformułować swoje wypowiedzi, że rozmówcy są właściwie nieświadomi moich braków.</p>
Gdy mówię:	<p>Potrąfię używać prostych wyrażen i zdań, aby opisać miejsce, gdzie mieszkam oraz ludzi, których znam.</p>	<p>Potrąfię posłużyć się ciągłym wyrażen i zdań, by w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, swoje wykształcenie, swoją obecność i poprzednią pracę.</p>	<p>Potrąfię łączyć wyrażenia w prosty sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także swoje marzenia, nadzieje i ambicje. Potrąfię krótko uzasadniać i objaśniać własne poglądy i plany. Potrąfię relacjonować wydarzenia i opowiadać przebieg akcji książek czy filmów, opisując własne reakcje i wrażenia.</p>	<p>Potrąfię formułować przejrzyste, rozbudowane wypowiedzi na różne tematy związane z dziedzinami, które mnie interesują. Potrąfię wyясnić swój punkt widzenia w danej kwestii oraz podać argumenty za i przeciw względem możliwych rozwiązań.</p>	<p>Potrąfię formułować przejrzyste i szczegółowe wypowiedzi dotyczące skomplikowanych zagadnień, rozwijając w nich wybrane podtematy lub poszczególne kwestie i kończyć je odpowiednią konkluzją.</p>	<p>Potrąfię przedstawiać płynny, klarowny wywód lub opis sformułowany w stylu właściwym dla danego kontekstu, w sposób logiczny i skuteczny, udatniający odbiorcy gotowe i zapamiętanie najważniejszych kwestii.</p>	<p>Potrąfię przedstawiać płynny, klarowny wywód lub opis sformułowany w stylu właściwym dla danego kontekstu, w sposób logiczny i skuteczny, udatniający odbiorcy gotowe i zapamiętanie najważniejszych kwestii.</p>
PISANIE							
Gdy piszę:	<p>Potrąfię napisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraznych potrzeb. Potrąfię napisać bardzo proste listy prywatne, na przykład dziękując komuś za coś.</p>	<p>Potrąfię pisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraznych potrzeb. Potrąfię napisać bardzo proste listy prywatne, na przykład dziękując komuś za coś.</p>	<p>Potrąfię pisać proste teksty na znane mi lub związane z moimi zainteresowaniami tematy. Potrąfię pisać prywatne listy, opisujące swoje przeżycia i wrażenia.</p>	<p>Potrąfię pisać rozprawki, w rozprawce przekazywać informacje lub rozważać argumenty za i przeciw. Potrąfię pisać listy, podkreślając znaczenie, jakie mają dla mnie dane wydarzenia i przeżycia.</p>	<p>Potrąfię się wypowiadać w zrozumiałych i dobrze zbudowanych tekstach, dosyć szeroko przedstawiając swój punkt widzenia. Potrąfię pisać o złożonych zagadnieniach w prywatnym liście, w rozprawce czy opracowaniu, podkreślając znaczenie, które uważam za najważniejsze. Potrąfię dostosować styl tekstu do potencjalnego czytelnika.</p>	<p>Potrąfię pisać płynne, zrozumiałe teksty, stosując odpowiedni w danym przypadku styl. Potrąfię pisać o złożonych zagadnieniach w listach, opracowaniach lub artykułach, prezentując poruszane problemy logicznie i skutecznie, tak by ułatwić odbiorcy zrozumienie i zapamiętanie najważniejszych kwestii. Potrąfię pisać streszczenia i recenzje prac specjalistycznych i utworów literackich.</p>	<p>Potrąfię pisać płynne, zrozumiałe teksty, stosując odpowiedni w danym przypadku styl. Potrąfię pisać o złożonych zagadnieniach w listach, opracowaniach lub artykułach, prezentując poruszane problemy logicznie i skutecznie, tak by ułatwić odbiorcy zrozumienie i zapamiętanie najważniejszych kwestii. Potrąfię pisać streszczenia i recenzje prac specjalistycznych i utworów literackich.</p>

Bibliografia

Dembo M. H. (1995), *Stosowana psychologia wychowawcza*, Warszawa: WSiP.

Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (2003), Warszawa: Rada Europy, Wydawnictwa CODN.

Feldman, D. H. (1998), „How Spectrum Began”, w: Gardner H., D. H. Feldman, M. Krechewsky, *Building on Childrens Strenghs: The Experience of Project Spectrum*. Teachers College Press, Columbia University.

Gioux A. M. (2000), *Première école, premiers enjeux*, Paris: Hâchette.

Głowacka B. (2003), „Europejskie portfolio językowe”, w: *Języki Obce w Szkole nr 1.*, Warszawa: Wydawnictwa CODN.

Komorowska H. (2002), *Metodyka nauczania języków obcych*, Warszawa: Fraszka Edukacyjna.

Leśniak T., A. Walencik-Topiło (1995), „Czynna znajomość nazw części ludzkiego ciała u dzieci sześć i siedmioletnich”, w: Ożdżyński J., *Językowy obraz świata dzieci i młodzieży*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe WSP.

Pamuła M. (2002), „Europejskie portfolio językowe – opis i ocena umiejętności komunikacyjnych i językowych ucznia”, w: Komorowska H. (red.), *Ewaluacja w nauce języka obcego*, Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.

Schneider G., P. Lenz (2001), *Guide à l'usage des concepteurs*, Strasbourg: Conseil de l'Europe.

Słodownik-Rycaj E. (2001), *Edukacja w przedszkolu*, Warszawa: Wyd. Raabe.

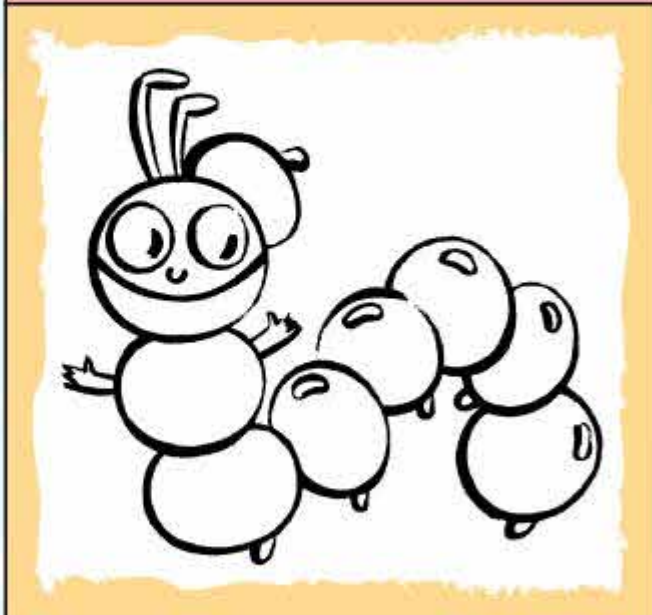
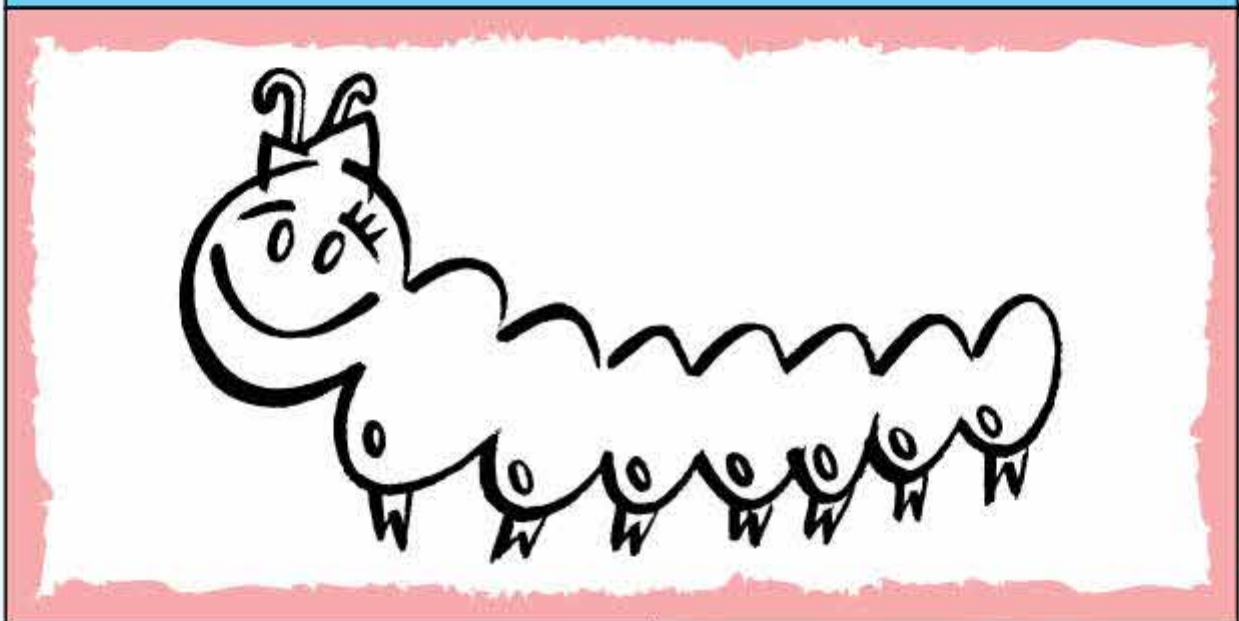
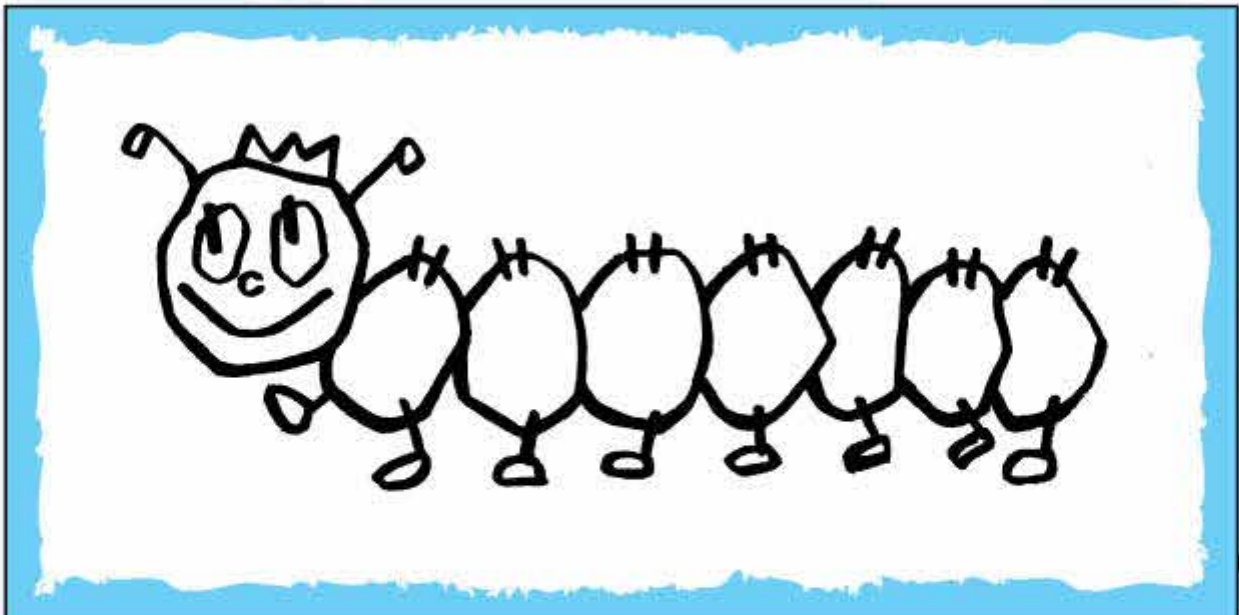
Snow C. (2005), „Dwujęzyczność i przyswajanie języka drugiego”, w: Gleason J. B., N. Bernstein Ratner, *Psycholingwistyka*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Wójtowiczowa J. (1997), *O wychowaniu językowym*, Warszawa: ABC Font s. c.

Aneks

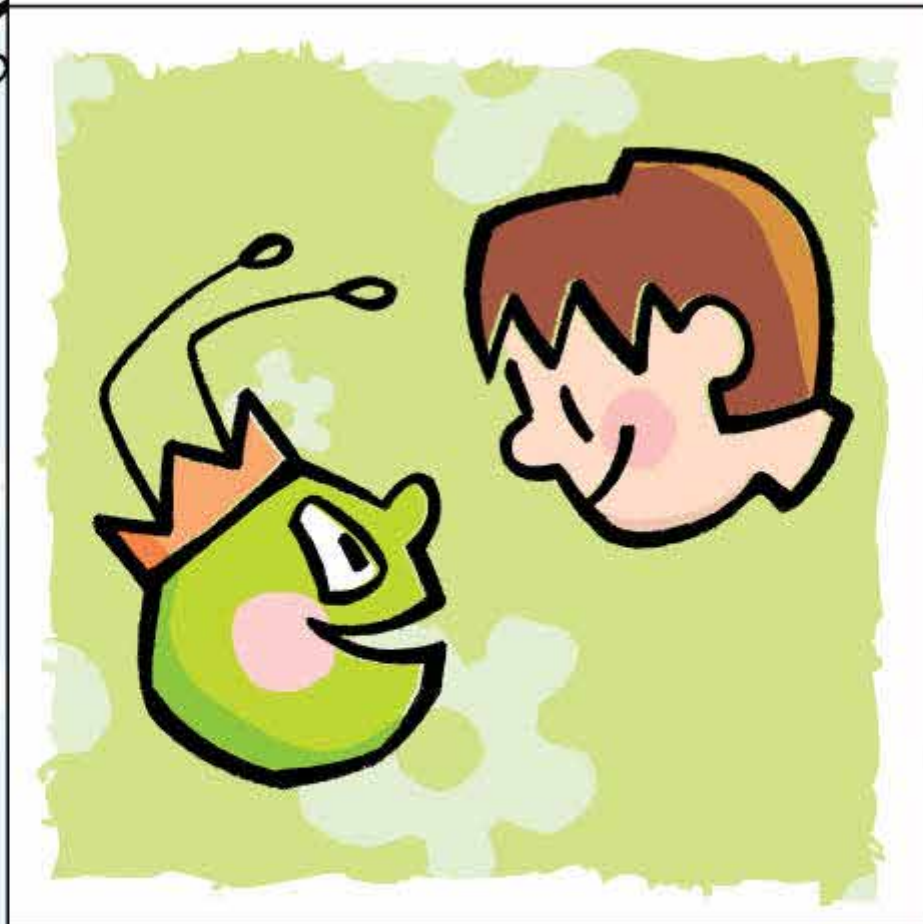
1. Wytnij Gąsienicę, zrób dziurki na palce a następnie zafoluj ją.

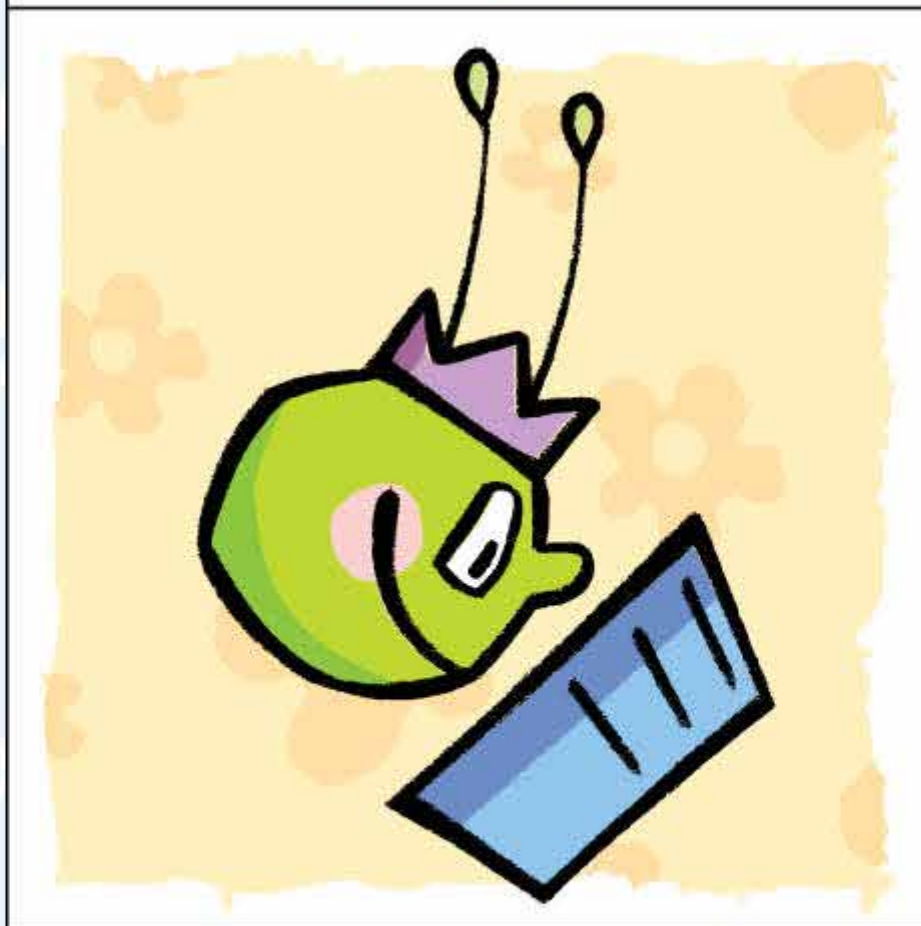
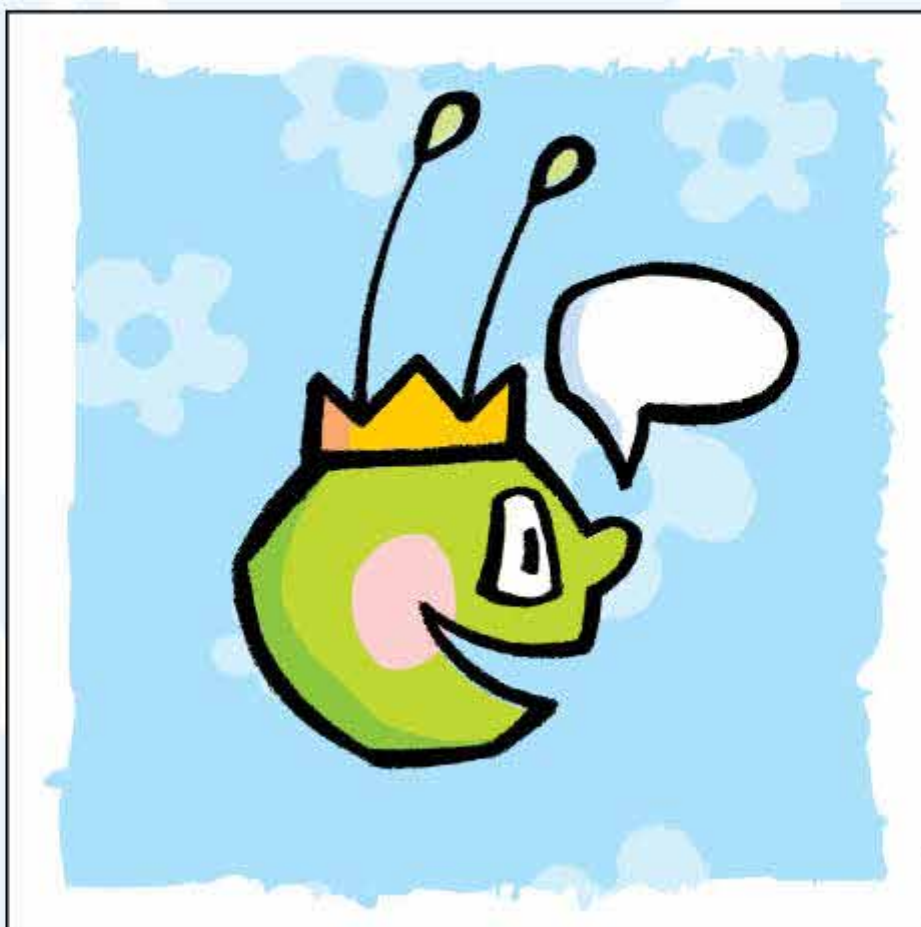

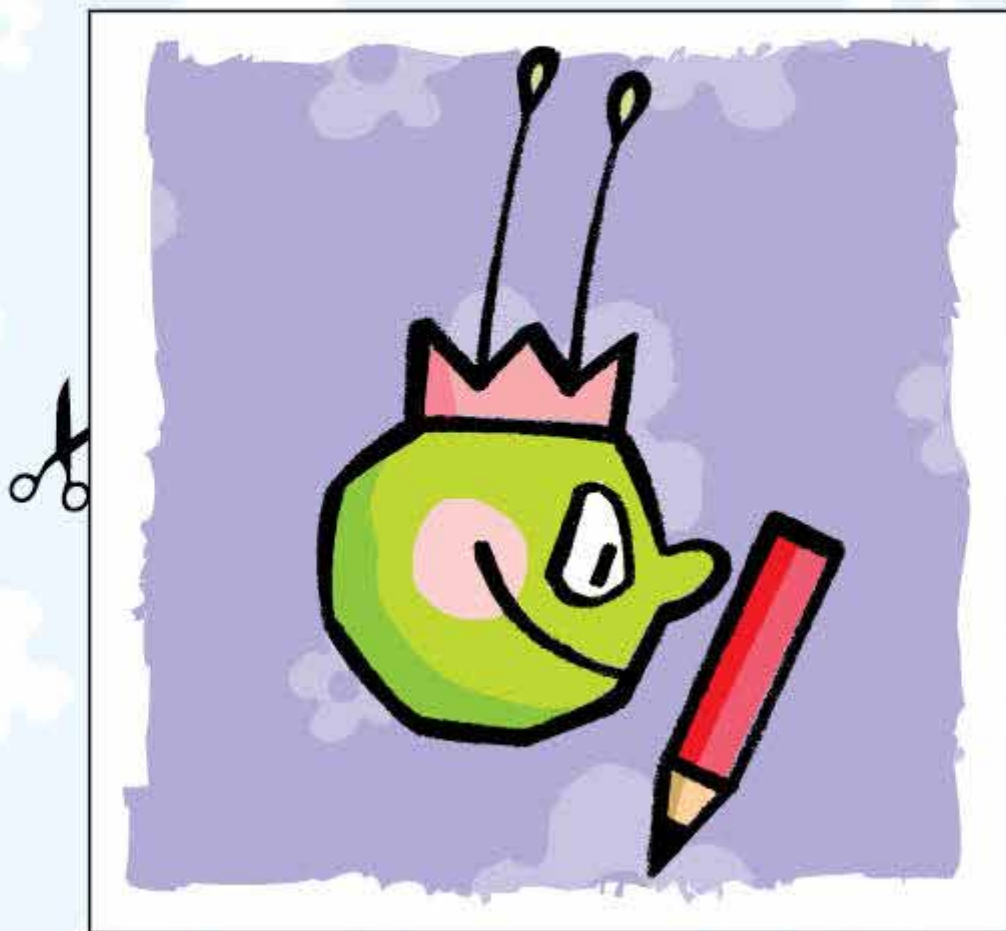
2. Materiały do scenariusza nr 1 (s. 25)

3. Sprawności językowe

4. Bingo (s. 28)

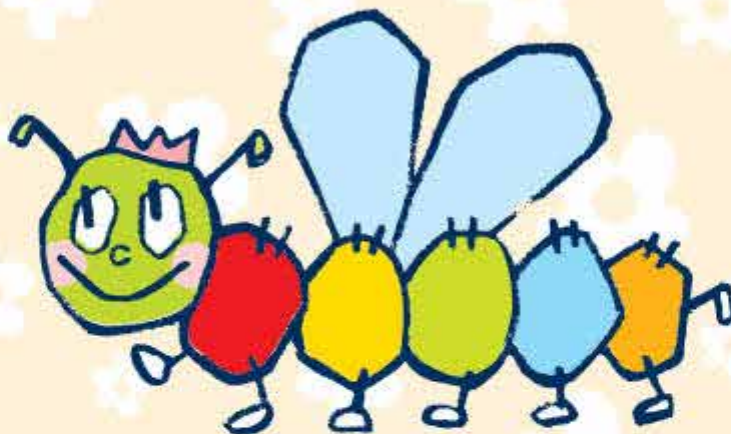
Dyplom

ukończenia ..... roku
kursu języka

.....

dla .....

 Notatki

Już od dawna wiadomo, że warto jest uczyć małe dzieci języków obcych. Nawet jeśli nam się wydaje, że niewiele zapamiętają, to na pewno dowiedzą się, że ludzie mówią różnymi językami, że istnieje wiele słów, które mogą znaczyć to samo, że są słowa, które mogą brzmieć podobnie a co innego znaczą, że takie same treści można wyrażać w różny sposób i że warto poprawnie formułować swoje wypowiedzi, bo wtedy jest się lepiej zrozumianym przez inne osoby.

Warto też wcześniej, bo już w okresie przedszkolnym, zacząć uczyć dzieci oceniania swoich różnych umiejętności i umiejętności nabywanych przez inne dzieci – w tym umiejętności językowych i kulturowych. Językowych – nie tylko tych, opanowanych w językach obcych, ale przede wszystkim w języku ojczystym; kulturowych nie tylko obecnych w rodzimej i innych kulturach, ale i tych codziennych, widocznych w ich zachowaniu. Warto ich uczyć, że ich sposób mówienia, dobierania słów, formułowania zdań, nadawania im takiej a nie innej intonacji świadczy o nich samych – o ich wychowaniu, manierach i stosunku do drugiego człowieka.

Moje pierwsze europejskie portfolio językowe dla dzieci od 3 do 6 lat to pierwsza z serii pomocy dydaktycznych dla uczniów, rodziców i nauczycieli, która ułatwia zrealizowanie powyższych celów. *Poradnik dla rodziców i nauczycieli* zawiera szczegółowe instrukcje, jak prowadzić *Portfolio* z dzieckiem w wieku przedszkolnym, by stało się twórcze, myślące i wnikliwe w poznawaniu siebie i świata.

Warto prowadzić z dzieckiem *Moje pierwsze europejskie portfolio językowe*. Wspiera ono rozwój poznawczy, emocjonalny i społeczny dziecka. Dla rodziców i nauczycieli jest ponadto cennym źródłem informacji o talentach, sukcesach i potrzebach małych dzieci.

Następne Europejskie portfolio językowe

Warto również prowadzić:

- *Europejskie portfolio językowe dla uczniów od 10 do 15 lat*
- *Europejskie portfolio językowe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów*
- *Europejskie portfolio językowe dla osób dorosłych*

www.ore.edu.pl www.coe.int/portfolio

ISBN: 978-83-62360-63-5